Пётĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1938 ДЕКАБĔР 4 ВЫРСАРНИКУН 278(5091) №

Чăваш Коммунĕ

21-мĕш çул тухать. ПСК(б)П Чăваш Обкомĕпе Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн хаçачĕ. Пĕр №-рĕ 10 пус.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5. Дом Печати.

ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0 — 67, ред. заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн—4—40, парти пурăнăç пайĕн—7—97, йăлахусăлăх пайĕн — 4—97, советсен пайĕн—0—88, промышленнăс пайĕн—0—85, йăлкорсен пайĕн—2—30, дежурнăйĕн — 6—23.

Политикăлă ĕçе хуçалăхлă ĕçпе тĕрĕс сыхăнтарса пырассишĕн

ПСК(б)П Чăваш Обкомĕн II-мĕш Пленумĕ ПСК(б)П Канаш райкомĕн отчотне итлесе сўтсе-явăрĕ.

Канаш районĕ Чăваш республикĕн пурнăçĕнче пысăк вырăн йышăнса тăрат. Кунта вакунсем йăсакан пысăк савăт, сĕтел-пукансем тăвакан хапрăк, промысла коопераци ертĕлĕсем, МТС, МТМ тата ытти тĕрлĕ предприятисем пур. Канаш станцийĕ Хусан чукунçуĕ çинчи пысăк узĕл шутланат. Кусемсĕр пуçне республикăри сутту-илу тата хатĕрлев организацийсен базийсем, тырă илекен складсем, трахом институчĕ, педучилищчĕ, финанс техникумĕ т. ыт. те пурăнать.

Троцкисла-бухаринла тата буржуазла-национализла шпионсем, диверсантсем, сăтарçăсем, районри ответлă вырăнсене кĕрсе ларса, ПСК(б)П Обкомĕпе Халăх Комиссарĕсен Совечĕн тăшманла кивĕ руководстви хўтĕлеве пынине, нумай сăтăрах ĕçсем туса пынă.

Районри парторганизацин ПСК(б)П Тĕп комĕн 1937 султи февраль-мартри пленумĕн решенийĕнче тата çав пленумра Сталин йăлтăн кăтартса панисемпе хĕçпăлланса, халăх тăшманĕсене нумайĕшне тăрă пын сине кăларса çапса аркатрĕ. Çапла пулин те партин Канаш организацийĕнче тăшмансене пĕтерес тĕлĕшпе тунă ĕçсем — малтанхи çитмĕл çеç-ха.

ПСК(б)П райкомĕ тата унăн пĕрремĕш секретарĕ Белоруссăн йăтăвăн, райĕсĕнком, унăн председателĕ Бугров йăтăван çăкăнтан политикăлă вывăд туман. Вĕсем тăшмансене хирĕç, вĕсен сăтăрах ĕçĕсем йăдашкинсене пĕтерессишĕн кĕрешес ĕçе партор ганизацине мобилизацилемен. Умра тăракан политикăлă тата хуçалăхлă залăчăсене, партин Чăваш облăç организацийĕн XIX-мĕш конференцин, районра коммунисем отчотна сўйлаш пухăнăн решенисене тата пухусенче коммунисем панă сĕнусене пурăçламан.

ПСК(б)П райкомĕ хăйĕн ĕçĕнче хуçалăхлă ĕçсеме политикăлă ĕçсемпе сыхăнтарса ыманă, çавăнпа та хăйăн-вăхăтра район ытти хăйăвăсем пырат. Производствăна предприятисем тата транспăрт промфинплана тултарса пыраймасăр. Вакунсем йăсакан савăт 1938 çулта 3515 вакун йăсас вырăнне 2027 вакун çеç йăсаса, çулталăк планне 58 процент кăна тултарнă.

Савăтра тăшмансен сăтăрах ĕçĕсен йăлашкисене пĕтересшĕн кĕрешесси начар пырат. Кăçал строительствă вăййăн 7.394 пин тенкĕ ухçа панă пулсан, вĕсенчен 2.588 пин тенкине ĕç 32 процент çеç усă курнă. Сăтăрах ĕçсен йăлашкисене пĕтерме йăтăрăваса 250 пин тенкĕ панă, вĕсенчен 83.8 пин тенкине ĕç 33 процент çеç усă курнă.

Стахановла йухăма кирлĕ цех организацини, йĕртсе пыни çук. Рабочисене производствăра йăлан ĕçеме çирĕплетме кирлĕ условисене туса паман. Кăçал пуçăннăран çуртсем туса панă 2130 пин тенкĕ ухçаран 568.6 пин тенкине çеç усă курнă.

Рабочисем хушшинче ĕçе тухманнисем нумай. Савăтра партком, комсомол тата профсойуз организацийсем çак сăтмелăхсене пĕтерес тĕлĕшпе начар ĕçлеççĕ.

Районра йăлăхусăлăх ĕçĕсем питĕ кайа йăлăнă. Кĕркун çĕртме тăвас планăн 83 процент кăна тултарнă. Районра 9 колхоз халĕ те çинăн çапса пĕтермен. Колхозсенче йăлăхусăлăх ертĕлĕн уставне пăсницем пур. Стахан йăчĕпе тăракан колхозра бригадăсенче августпа уйăхĕнче вара колхозниксем ĕçĕкенскем çине çырса пыман. Авăн çапса пĕтермен. Итем çинче 200 пăта йăхăн тырă вăтмесĕрех вырттă. Йăлăхусăлăх машинисем йăтă кидĕ унта сапланнисе вырттăçĕ.

Чылай колхозсенче сўсмен-таврашсене пĕрлештермен. колхоз демократине пăсаççĕ.

Правительствăпа йăлăхусăлăх валăçăн кивĕ тăкăксĕм кўреççĕ. Фронтăн çак участкинче Японин çăрĕсем тата çăкна пула та вăйăрланнă. Кăнтăр Китайра Китай çăрĕсем активлăн çапăçнине пула Японин командованин нрĕкĕрех Центр Китайри тинĕс-çар вăйăсен пĕр пайне Кантон районне кусарса каймала пулса тăнă.

Кăнтăр Китайра нойабер уйăхĕнче çапăçусем Кантон тавра сарăлса пынă. Японин çăрĕсем, Кантона туртса илсе, Гуандун провинцинче, пурнăçлă ытла чукунçуллă çеме шоççе çулĕсем тăрăх, шăвала кусса пыма пуçланă. Кантон-Коулун çулне (вăл Гонконг патнелe кайать) йăпоначсем пĕтĕмĕшпех туртса илнĕ. Кантон-Ханькоу чукунçулĕн районĕнче йăпоначсем çурçĕр ĕнне леле 80—90 километр, хĕвелăнăç ĕнне леле 50—60 километр (Самшуй патне çитичченскер) малала кусна. Анчах йăпонăсен наступленине пур çĕрте те хăвăрт чарса лартнă. Китай командованнийĕ, хăйĕн вăйăсене çĕнĕрен йĕркелесе тăратса, унта активлă операцисем сарса ăнать. Китай çăрĕсем хĕссе пынине йăпонăсем хăйсен Сиçцзйан йухăнлăшĕпе тăрăхĕнчи позицийĕсене нăрахса хăварнă, халь Иочжоу хули сывăхнелe чакса пыраççĕ.

Çурçĕр тата хĕвелăнăç ĕнне леле наступленин тунă çĕрте йăпонăсем малала 90—100 километр çеç кусма пултарнă. Унта та вĕсен наступленине çăвăн пекех чарса лартнă. Японин командованнийĕ хальхи вăхăтри вăйăсемпе унта малăшшехи кĕрешĕсеннe çитĕнĕсем тăвассине шанса тăма пултарайманскер. Сартăл районсенче çирĕплесе тăрса (унта йăпонăсем хăйсен техникине анлăн усă курма пултарайманскер), Китай çăрĕсем йăпонăсеннe хирĕç вăйăлăн çапăçаççĕ, вĕсене пысăк тăкăксĕм кўреççĕ. Фронтăн çак участкинче Японин çăрĕсем тата çăкна пула та вăйăрланнă. Кăнтăр Китайра Китай çăрĕсем активлăн çапăçнине пула Японин командованин нрĕкĕрех Центр Китайри тинĕс-çар вăйăсен пĕр пайне Кантон районне кусарса каймала пулса тăнă.

Кăнтăр Китайра нойабер уйăхĕнче çапăçусем Кантон тавра сарăлса пынă. Японин çăрĕсем, Кантона туртса илсе, Гуандун провинцинче, пурнăçлă ытла чукунçуллă çеме шоççе çулĕсем тăрăх, шăвала кусса пыма пуçланă. Кантон-Коулун çулне (вăл Гонконг патнелe кайать) йăпоначсем пĕтĕмĕшпех туртса илнĕ. Кантон-Ханькоу чукунçулĕн районĕнче йăпоначсем çурçĕр ĕнне леле 80—90 километр, хĕвелăнăç ĕнне леле 50—60 километр (Самшуй патне çитичченскер) малала кусна. Анчах йăпонăсен наступленине пур çĕрте те хăвăрт чарса лартнă. Китай командованнийĕ, хăйĕн вăйăсене çĕнĕрен йĕркелесе тăратса, унта активлă операцисем сарса ăнать. Китай çăрĕсем хĕссе пынине йăпонăсем кайала чакма пуçланă, халь нкĕ ерне хушши ĕнтĕ çапăçусем Кантон çывăхĕнчех пырççĕ.

Йăпонăн войеншчинни: Кантонпа Ханькоуна туртса илни Китайа таткăланах çапса çĕмĕрнине пĕлтерет, тесе кăтартса парассăн тăрăшрĕ. Анчах, малала сарăлса пыракан вăрçă ĕçĕсем çакна кăтартса параççĕ: Китай командованийĕ вăрçă малала мĕнле пулассине хаклани, вăрçă тата ытларах вăйлă çапăçусен тапхăрне кĕрсе пырат, тесе кăтартса панă тĕрĕс пулчĕ. Китай халăхĕн таткăланах çĕнтерниченех кĕрешес çирĕп кăмăлĕ тата ытларах ўсрĕ.

Китайри вăрçă ĕçĕсене пăхса тухни

Ханькоупа Кантона туртса илнĕ хыççăн йăпонăçсем малăла наступленине тума пуçланă. Центр Китайра çак наступленин вынçĕ çĕрле: кăнтăр ĕнне леле—Кантон-Ханькоу чукунçулĕн çурçĕр ĕнчи участки тăрăх, çурçĕр ĕнне леле—Бейпин-Ханькоу чукунçулĕн кăнтăр ĕнчи участки тăрăх тата хĕвелăнăç ĕнне леле—Хань йухăншывне тăрăх пулса пынă.

Кăнтăр ĕнне леле наступленине тунă çĕрте йăпонăсем, техникă ĕнчен вăйлă пулнине тата вĕлерекен газсемпе усă курса, вăйăлăн çапăçа-çапăçа 180—200 километр малала куçма пултарнă. Анчах çак çапăçусем Японин чăçĕсене çав терн хаваштса çитернĕ, вĕсем пысăк мар Сиçцзйан йухăншывне патне çитсен (Иочжоу хулинчен кăнтăр ĕнче), унăн урăл кăсма та, малала наступленин тума та пултараймăн. Кунтан та ытларах, Китай çăрĕсем, йăлашки çапăçусенче Японин чăçĕсене хытă силлесе вайсарлатнине усă курса, контрнаступленин тума пуçланă, йăпонăçсене хăйсен Сиçцзйан йухăнлăшĕпе тăрăхĕнчи позицийĕсене пăрахса хăварнă, халь Иочжоу хулин сывăхнелe чакса пыраççĕ.

Çурçĕр тата хĕвелăнăç ĕнне леле наступленин тунă çĕрте йăпонăсем малала 90—100 километр çеç кусма пултарнă. Унта та вĕсен наступленине çăвăн пекех чарса лартнă. Японин командованнийĕ хальхи вăхăтри вăйăсемпе унта малăшшехи кĕрешĕсеннe çитĕнĕсем тăвассине шанса тăма пултараймăнскер. Сартăл районсенче çирĕплесе тăрса (унта йăпонăсем хăйсен техникине анлăн усă курма пултараймăçсе), Китай çăрĕсем йăпонăсеннe хирĕç вăйăлăн çапăçаççĕ, вĕсене пысăк

Францири реакцин рабочи класа хирĕçле похочĕ

Нойабĕрĕн 30-мĕшĕнчи забастовкăра пулнă рабочисемпе служăшчисене хирĕç пĕтĕм Франци тăрăх тĕлĕнмелe киревсĕр ĕçсем туса пырççĕ. Çак киревсĕр çĕмĕрри тĕллевĕ—забастовкăра пулнисене çапса хуçассăн çеç мар, тата профсойузсен организацийĕсене çĕмĕрсе тăкасси. Тĕрĕрен сăлтăксемпе профсойузсен вырăнсенчи организацисен хăшĕпĕр руководителĕсене вĕрленĕ те ĕнтĕ.

Çĕркăмăк, хими тата металлурги промышленнийĕн пур центрĕсенче те предприятисен хуçисем локаутсем тăваççĕ, хăшни рабочи патнех вопросниксем (ыйтусем çырса тултарнă хутсем) йăпаççĕ. Унта рабочирен çакна ыйтаççĕ: рабочин çĕнĕрен ĕçе кĕнĕ чух çав вопросник çинче кăтартнă пур условисене те йышăнас пулат, çак вăл вара предприйати хуçипе рабочи хушшинчи договăр пек пулса тăмала.

Париж районĕнче металлиссене, строительсене, хими, пиранăр предприйатисенчи рабочисене тата штатсенче—пуре 100 пин рабочине ĕçрен кăларнă. Париж районĕнчи пур атă-пушмак хапрăкесен хуçисем те локаут тунă. Çак хапрăкесенче рабочисен 90 процĕнчĕ забастовкăна хутшăннă. Марсельре тата Анжерта нумай савăтсен хуçисем локаут тунă. Пиравăр промышленнăй Çурçĕр районĕнче (Лилляре, Рубе - Туркуенре т. ыт. те) çĕр шине йăхăн рабочине ĕçрен кăларнă, унти рабочисен 80 процĕнче забастовка хутшăнă. Франци ытти пур районсенче те ĕçсем çăвăн пекех.

Декабĕрĕн 1-мĕшĕнче Франци правительстви членĕсен канашлăвĕ пулса иртрĕ (канашлу председательĕ Даладье пулнă). Çак канашлура государствăна предприйатийĕсенчи рабочисене, государствăна служăшчийĕсене (пĕтĕм çĕршыври забастовкăна хутшăнакисене) хирĕç репрессисем тума решени йышăнă. Уйрăмăн илсен, чукунçула работникĕсене, газ-савăтчĕсенчи, электростанцисенчи тата метрори рабочисене—правительствăпа предприйатисене милитаризацилесси çинчен панă приказа пăхăнман рабочисене суда пама йышăнăнă.

Правительствăпа капиталисем çапла хĕсĕрленине хирĕç профсойузсем протест тăваççĕ, вĕсем пĕтĕм рабочисене: предприйатисен хуçисемпе уйрăмăнрăн çĕнĕ контрактсем ăн тăвăр, тесе чĕнсе калаççĕ. Профсойузсем рабочисене профсойуз дисциплинине пăхăнса тăма,пĕтĕм составпа çеç ĕçе тытăнма, пĕтĕм репрессилĕ ĕçсене хирĕç татăклăн тăма чĕнеççĕ.

(ТАСС).

Франци правительстви чĕнсе калани

Парижран çапла пĕлтерççĕ: Франци правительстви предприйатисен, хуçисене йăтарласа чĕнсе калама шут тытнă. Правительствă предприйатисен хуçисене „забастовкăра пулнă ахаль рабочисемпе вĕсен вожаккĕсем хушшинчи уйрăмăлăха курма пĕлме" чĕнет, тесçĕ. Çапла вара правительствă чĕнсе калании тĕллевĕ—предприйатисенчен активлă-рабочисене калларса йăрасси пулса тăрат.

(ТАСС).

Общчинăсен палатинчи пренисем

Нойабĕрĕн 30-мĕшĕнче Англири общчинăсен палатинче тулашри сутту-илу мăшăрĕсем тăрăх преннине тулашри сутту-илу департаментчĕн руководитĕлĕ Гудсон пуçласа йанă. Вăл: Англи правительстви фашисла государствăсемпе центр тата кăнтăр-хĕвелтухăç Европăри рынăксенче усă кураканскер сутту-илу меслечĕсемпе тĕплĕн паллашнă хыççăн, фашисла çĕршывсенсен конкуренцине хирĕç кĕреше Англи експортерĕсене пĕрлештерес шухăш патне пырса тухрĕ, тесе пĕлтернĕ. Гудсон тата çакна та палла тунă: Германи Испани пĕлхавçисем йышăнса илнĕ территори çинче сутту-илу тăвасси, пурнăçлă ытла, Франко генерала хĕçпăнал пысăкăн тăратни шучĕпе ўсет.

Центр тата кăнтăр-хĕвелтухăç Европăра пуç пулса тăрас шутпа,—тенĕ малала Гудсон,—çак çĕршывсенчи рынăкра Германи таваресене тĕнчери рынăкринчен те хаклăрах хакпа илет. Çакăн пек туйи вăл Германи ĕççыннисене йăвăр тивет. Вĕсен çак таваресене Германире тата та хаклăрах хакпа илме тивет. Германи правительстви çакнашкал хăтланса хăйĕн çĕршывĕнче питĕ пысăк услам илет, вара хăйĕн çĕршывĕнче тăвакан таваресене центр тата кăнтăр-хĕвелтухăç Иевропă рынăкĕсенче хăйне ларакан хакран та йăнĕрех хакпа сутать.

Пренире тухса калани лейборис Шинуелл: Германине сутту-илу тăвас ĕçре çăмăллăхсем памала мар, тенĕ.

(ТАСС).

Чехословакири çĕнĕ правительствă

Сыровы генерал пуçпулса тăна правительствă отставкăна тухнă хыççăн, çĕнĕ президент Гаха министрсен кабинетне тума аграрниксен партийĕн руководитĕлĕ пулнă Берана хушнă. Беран тăратнă правительствă составĕ реакционерсем тўррĕмех фашисла правительствă тума ăмĕтленни пĕтĕмпех пулса çитĕменнине кăтартать.

Чехословакири реакционерсем Берлин мĕн йăтнине пурне те тума тăрăшаççĕ, анчах çĕршыва фашисластассине халăх хытăнах хирĕç пулнине вĕсем те хисепленмĕсĕр тăма пултарайманскер.

Çавăнпа та çĕнĕ çĕнĕ правительствă реакционнăй пулсан та, пĕр пек йышăнă правительствă мар. Кабинет составне Словакинчи фашиссен пуçлахĕ Сидор (портфельсĕр министр) — ĕлĕк Польшă агенчĕ, халĕ Германи „тусĕ" пулса тăнăскер тата Фишер (шалти ĕçсен министрĕ) — тата реакционер, Гитлĕр агенчĕсене — генлейновĕçсене пулăшса тăнăскер, кĕреççĕ.

Анчах та Беранăн правительствăна Сидорпа Фишера кўртнĕ вăхăтрах, Сыровы генерала премĕер заместителĕн тата çар министрĕн вырăнĕнче хăварнала пулнă. Сыровы генерала, çар представительне, демократилĕ общественнăçа хисеплет. Правительствăна çавăн пекех тата Гавелка (портфельсĕр министр) тата Крейчи профессар (йустици министрĕ) кĕнĕ. Вĕсем демократи майла тата Чехословаки республикăн пирвайхи президенченех — Массарикан программи майлă тăрăççĕ.

Правительствăна промышленнăç буржуазинчен Шчадек (сутту-илўпе промышленнăç министрĕ) тата Чипера (общественнăй ĕçсен министрĕ) кĕнĕ. Аграрниксенчен Беран, файерабендом (çĕрĕç министрĕ), Хвалковский (йут çĕршыв ĕçĕсен министрĕ) кĕнĕ.

Аграрниксем Чехословаки хуçалăхне Германи çумĕнче тăракан сапăк вырăнне туса хурассишĕн тăраççĕ, Анчах та ку ĕçре аграрниксене Чехословакинчи промышленнăç представительĕсем хирĕç пырççĕ.

Çапла ĕнтĕ, тулашри политикă майăнĕсем тăрăх правительствă пĕр шухăшлă пулаймасăр пулмала. Правительствă йăшĕне Чехословакири тĕрĕлреи реакцилĕ ушкăнсен хушшинче, фашисла елементсемпе çурма-демократла елементсем хушшинче, промышленниксемпе аграрниксем хушшинче кĕрешŭ пĕрмайăх чĕрре кĕрсе пыма пултарат. Правительствăн, пĕр ĕнчен—Берлин хĕсни, тепĕр ĕнчен—масса хĕсни хушшинче шайлашса пымала пулат. Пĕлме çук, тен, Берлин çĕнĕрен тепĕр хут хăратнине часах Чехословакире „пĕр шухăшлă" правительствă та туса хума пултарĕç.

(ТАСС).

Итали фашисĕсем Франци çĕрĕсене хапсăнаççĕ

Франципи общчестванăç шухăшĕ Италири депутатсен палатин лăрăвĕнче Франципе хирĕçле демонстраци пулса иртнĕ пирки питех те тарăхат. Нойабĕрĕн 30-мĕшĕнче, палатă лăрăвне уçнă чухне, Италин йут çĕршыв ĕçĕсен министрĕ Чиано тĕнчери лаврăтăру çинчен сăмах туха калана. Палатă лăрăвĕнче Муссолини, пĕтĕм дипломати корпусĕ, вăл шутра Франци посолĕ Поисе те, пулнă. Чиано Франципе хирĕç пулса хыттăн калаканă. Чиано Итали правительстви Франципе хирĕç тусăн пыракан пур ĕçсене те асăнса туса ырланă. Чиано сăмах каласа пĕтĕрнĕ хыççăн парламент депутачĕсем пурте ура çине тăрса: „Тунис! Джибути! Корсика!" тесе хыттăн кашкăрнă. Çапла вара вĕсем Итали фашисăмĕ Франци аллинче тăракан çак ĕçсене хăйĕн аллине туртса илессĕн пулнине кăтартнă. Парламент лăрăвĕ хыççăн урама пустарăнă халăх: „пире Тунис, Корсика, Савойа кирлĕ, вĕсене епĕр илетпĕрех!" тесе кашкăрнă.

Лондăнран пĕлтернĕ тăрăх, Итали фашисла парти членĕсем малтанах Рим хулинчи палла урамсене пустăрăнса тăма тата çавнашкал сăмахсем каласа кашкăрма приказ илнĕ пулнă.

Франци хаçачĕсем Итали хăйĕн Франципе хирĕçле демонстрацине тума малтан Титĕрпа калаçса татăлнă, тесе пĕлтересçе.

„Ордр" хаçат Итали Франци çĕрĕсене хапсăнасси—Муйахĕпри килешŭвĕн ĕçĕ, тесе çырат. Фашисла Германи Австрипе Чехословаки территорисене туртса илнине кура, Итали фашисăмĕ çавнашкал йышши çĕрсене Франципе туртса илме шутлат. „Попўлер" хаçат калаçă тăрăх, Италипе Германи çăвăн пек хапсăнине хирĕç Франци пĕр Англи сине çеç тайăнмала мар, тата Польшă, Совет Союзĕ, Румыни, çăвăн пекех тата фашисла правительствăсем хăратса тăракан ытти çĕршывсем çине те тайăнмала.

(ТАСС).

Пĕтĕм халăх праçникĕ умĕн

Декинградри ĕççыннисем пĕтĕм халăх праçникне—Сталинăна Конституцине йышăнăнарапа икĕ çул тултарăнă куна палла тума хатĕрленеççĕ. „Красный инструменталыщик" савăт коллективĕ декабĕрĕн 1-мĕшĕнче çулталăк программине сруччченех тултарнă, вырăмли инструментсем 29 мĕлйăн тенкĕлĕх туса кăларнă.

* * *

Мускаври „Серп и Молот" савăтăн старо-мартеновски цехĕ нойабĕр планне 101.5 процент тултарнă. Тунă çитĕнĕсене çирĕплетесе, хурçă шăратăкансем, декабĕрĕн малтанхи кунĕсенчен пуçласа, Сталинпа Конституци кунĕ тĕлне производствăла çĕнĕ парнесем хатĕрлеççĕ.

Декабĕрĕн 1-мĕшĕнче цехăн задани тăрăх 468 тонна металл шăратса кăларнала пулнă пулсан, вăл 611,3 тонна шăратса кăларнă. Çак кунта 4-мĕш №-лĕ кăмăкан хурçă шăратăкĕнĕ Свешникăн йăлтăн чапла çитĕнĕ туй. Вăл кăмака тĕпĕнчи пĕр таватăкă метртан 11,36 тонна металл шăратса кăларнă.

* * *

Днепропетровщинăри колхозсем пĕтĕм халăх праçникне çăкленĕ хатĕрленеççĕ. Клубсемпе бригадăсенче ССРС Конституцине тата Сталин йăлтăн Советсен Пĕтĕм Союзри Чрезвычайлă VIII-мĕш Сйесĕнче тунă доклада вулаççĕ.

Колхозсенчи художествăлă пултарулăх кружокĕсем праçник тĕлне йăтăрласах спектакльсем лартма хатĕрленеççĕ, Конституци çинчен, йăратнă Сталин çинчен йăрăсем вĕренеççĕ. Нумай колхозсенчи клубсемпе хĕрлĕ кĕтессенче социализмлă хуçалăх Сталинла пилĕкçуллăхсем хушшинче туй çитĕнĕсене кăтартса паракан выставкăсем организацилеççĕ. (ТАСС).

Орденоносĕц А. В. Колцов йăлташ тăван йăлĕнче

ЙĔТĔРНЕ, декабĕрĕн 3-мĕш. (Телефонпа). Хасан кўлли районĕнчи çапăçусен участникĕ—красноармеецĕ Алексей Васильевич Колцов йул. декабĕрĕн 2-че тăван йалне тавăрнĕ. Колцов йăлташ Японни самурайĕсене хирĕç çав терн паттăрăн çапăçнă. Çапăçура вăл сылтăм урине йăвăр амантнă. ССРС Верховнăй Советĕн Президиумĕн Указĕпе Колцов йăлташа „Хĕрлĕ Çалтăр" орденĕ парса наградăланă.

Хурамалăхри Калинин йăчĕпе тăракан колхоз членĕсем тăван çĕршывăн чаплă патриотне питĕ пысăк хавалăхпа кĕтсе илчĕç. Пайан Хурамалăхра митинг пуласа иртрĕ. Вăл митингра Колцов йăлташ Хасан кўлли районĕнче пулнă çапăçусем çинчен, пирĕн Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕн бойецĕсем çинчен тĕплĕн каласа пачĕ. Колхозниксем Колцов йăлташ сăмахне пысăк тимлĕхпе итлерĕç.

Н. Цветков.

Совет Сойузĕ тăрăх

** Декабĕрĕн 1-мĕшĕнче Москавра, литейнăй цехсен работникĕсен Пĕтĕм Сойузри иккĕмĕш конференцийĕ уçăлнă. Конференцине: цехсен руководительĕсем, лабораторисен начальникĕсем, стахановецсем, техникăлă аслă шкулсен работникĕсем т. ыт. те пурĕ 800 çын пухăннă.

** Декабĕрĕн 1-мĕшĕнче Москавра „Александр Невский" йăтлă çĕнĕ фильм кăтартма пуçланă, ăна столицăри ĕççыннисем пысăк интереспа кĕтсе илнĕ.

Столицăри 7 кинотеатрта декабĕрĕн 1-мĕшĕнче 45 пине йăхăн билет сутнă.

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Коммуниссем колхоз строительствине йертсе пыман çĕрте

Нойабĕрĕн 25-мĕшĕнче Куславкка районĕнчи коммуниссен пухăвĕ пулса иртрĕ. Пуху умĕнче „ПСК(б)П Историйĕн Кĕске курсне" каларăмăй пай партин пропагандине йĕркелесси çинчен" ПСК(б)П Тĕп Комитечĕ йышăнна постановлевине сӳтсе-явас шăйту тăнă.

Шутпала, кун йĕркинче çав тери пысăк, партин вĕренĕвĕн ĕçне тĕпрен çĕнетес шăйту тăни, кашни коммунисăн ответлăхне тата ытларах çĕклесе, пухăва вăхăтра, активлă сӳтсе-явма хатĕрленсе килессе шанмалаччĕ.

Анчах, кĕтнĕ пек пулаймарĕ. Ирхине 10 сехетре уçăлмали пуху кăнтăрла иртсен нĕр сехетре çеç уçăлчĕ. 64 коммунис пухăна нимĕн сăлтавсăр пымарĕç. Тата хăшĕпирисем, пухăва пынă пулсан та, хатĕрленсе пыманни палăрчĕ.

Ку тĕлĕшпех Макçимăв йăуталăн (комбинатран) пухура тухса калани питĕ кăтартулă.

Трибуна çине тухрĕ те:

— Йăуташсем!—терĕ вăл.—Епĕр кунта сăмах илсе сӳтсе-явма килнĕ. Пирĕн тăрăнран та тăрăнан ĕçлемеле. Урăх нумай каламастăн епĕ, сакăнпа хатĕрленĕп,—тесе, трибуна çинчен анчĕ.

Çитменнине те пуху кайа йăлса уçăлнине пула васкавлăрах иртрĕ. Кун йĕркинче тăракан ыйтăва пур ĕçченех те тĕплĕн, çитĕклĕ сӳтсе-явайманрĕç.

Анчах, районти пур коммуниссене те, комсомолĕçене тата совет интеллигенцине марксисăм-ленинисăмпа хĕçпăллаллантарас ĕç кайа йăлса пынăран, хăшĕпĕр участкасенчи ĕçсем тӳсме çук начар пырассĕç. Акă. Йĕлчĕк йăлĕнчи колхозăн ĕçĕне пурнăçне тишкерер-ĕç. Ку йăлти шкулсенче 17 учитĕл, 27 комсомолĕн. Сакăрмĕшĕнчен пуçласа пуннăмĕш класченче тата кăсхине вĕренекен çамрăксем йăлта 196 çын. Выăдх чĕрлĕх пăхакан феăдшĕр, участкăри агроном, трахçестра, акушерка, почтăра ĕçлекенсем, участкăри милиционер та кунтах пурăнаççĕ.

Йăлсовет председательĕ Пĕршоп колхоз председательĕ Мартăнăн йăуташсем ыккĕшĕ те коммуниссем. Кунта пуçламĕш организаци пур. Йăлта куăтăрăлă пысăк вăй пуррине шутласан, ' ку йăла, ку йăлти колхоз чи малта пымала пек.

Йăла, колхоза йĕртсе пыма тивĕçлĕ кăсрсем марксисăм-ленинисăмпа хĕçпăллаланас ĕçе хисепе хуман пирки, кунта ĕçсем йăлтах урăхла тăраççĕ. Чи малтанах, мĕсем социализăм строительствине умра тăракан тĕп задачăсене йăланса илеймен пирки, йăлти совет интеллигенцинсем çине сивпĕн пăхса йăлти ĕçе хутшăнтарма тăрăшман. Колхоз правлени хăй пĕлнĕ пек ĕçлесĕ пырать. Йăлсовет хăйне майлă, йăлпо правлени хăй тĕллĕн ĕçлеççĕ. Колхоз председательĕпе йăлсовет председательĕ мĕншĕн те пулин хирĕçсе кайсассăн çеç курнăçаççĕ. Парторг Кузнецова йăуташ пурин çине те ӳпкелленнине иртерçе пăрать. Çав вăхăтра ĕçлĕ вырăнти хăшĕпĕр çынсем хăйсен ответлăхне туйми пулнă. Боҫшевикла сыхлăнăха çухатнă. Вăрасенеçке йерçе кайнă çынсене, кулăкла елементсене ирĕк панă.

Сăмахран: колхоз счетоводчи татти-сыпписĕр ĕçет. Анчах ун пек „пултаракан çын тупаса çук" тесе ăна счетоводран кăларма шеллеççĕ. 1937 çулта кладовщчик Ийăнн Зенисăн, уятлвăй вăçинче 600—700 пăт тырă ытлашши тухнă пулсассăн та, йăлашки вăхăтченех кладовщчик пулса ĕçленĕ. Правленнине ĕçлекенсен çинче 2 пин тенке йăхăн укçа тăрат, ăна шыраса илме тăрăшмаççĕ. Колхоз председательĕ хăй те колхоз валăун илнĕ кирпĕч сарайĕнчен хăй валăун сарай тутарса лартнă. Колхоз сӳрăхĕсене хупса усракан карта çинвиттисĕр, урай хăмисĕр тăрса йăлна. Йăлашки çулсенче ку колхоза 20 киле йăхăн ĕлĕк кулак пулнă Ирыштова тырă хураçи туса парать. Çавсене пула ку колхозăра халĕ аван çапса пĕтермен. Кĕрхи сухана 234 гектар тумала пулнă пулсан. 104 гектар çеç сухалана. 9.290 тенкĕлĕх тĕрлĕ улăм, тырă çĕртсе йăнă. Колхозăра кӳлме йăрала 25 çуна çеç йăлнă т. ыт. те.

Паллах, Йĕлчĕк йăлĕнчи коммуниссене, комсомолĕçене тата совет интеллигенцинне те марксисăм-ленинисăмпа хĕçпăллаллантарма пулсан, çав тери—ирсĕр ĕçсем пулас çукчĕ. Кунашкал тĕслĕхсем пĕр Йĕлчĕкре çеç мар, ытти колхозсенчи пуçламĕш парторганизацинсенче те пур.

Çаксене шута илсе пуху районка районти коммунисенче, комсомолĕçене тата совет интеллигенцине марксисăм-ленинисăмпа хĕçпăллаллантарас ĕçе тĕпрен çĕнетме хушса хăварчĕ. Çителĕклĕ пĕлекен пропагандиссем хатĕрлесе ĕçе лайăх организацилеме кирлине кăтартса панă. ПСК(б)П Чăваш обкăç комитечĕн района лекцисемпе докладсем тума пултаракан çынсене йăма шăтма хушрĕ.

Н. Мраҫька.

Парти хуçалăхне тивĕçлипе йĕркелемелле

ПСК(б)П Канаш райкомĕ парти хуçалăхĕнче боҫшевикла йĕрке тăвас тĕллĕпе начар ĕçлет. Çапла. райĕстăвком, ПСК(б)П райкомĕ сумĕнчи тата Йăмаскассинчи пуçламĕш парторганизацинсенче парти хуçалăхĕ тирпейлĕ мар.

Çав парторганизацисенче парторгăнсене суйлана документсем. шутлав листисем халĕ те ытти хутсеннипе пĕрле йăвалланса выртассĕ-ха. Вĕсене ку тăрана ситсе те ПСК(б)П райкомне йăман. Ку ĕнĕ ПСК(б)П Тĕпкомĕ çирĕплетсе пана суйлав инструкцийне пăснине кăтартат.

Пуху протоколĕсене йĕркелесе ситермен. Райĕстăвком сумĕнчи пуçламĕш парторганизацинче 1938 çулта тăхăр пуху пуланă. Вĕсенчен сакăр протоколĕ пуху президиумĕ ала пусмасăрах выртассĕ. Икĕ протоколĕнче йышăннă постановленисем те çук. Май уйăхĕнче ПСК(б)П райкомĕ хăйĕн ĕçĕсем çинчен отчот туса панă. анчах решенние халĕ те сырман.

Кунта пухусене пĕр хатĕрленмесĕрех иртеççĕ. Коммуниссене пуху çинчен повесткă сине алă пустарса пуху пулас кун çеç пĕлтеççĕ. Çапла вара, пуху хатĕрленмесĕр, критикăпа самокритикăсăр иртет.

Йăмаскассинчи пуçламĕш парторганизаци (парторг Васильева йăуташ) ĕçĕсене вирĕ сулпăн пĕр панăнпа чикес хунă. 1938 çулти документсене пĕрне те çĕлемен. Хутсем кĕрсе тухнине шута илсе пыман. Хăшĕпĕр сырусем йăлав сурчĕн пуçлăхĕ Петров йăуташ аллинче. пĕр пăчĕ партхабинетри шкапра. ытти хутсеннипе пĕрле. пуху протоколĕсем парторг Васильева йăуташ хатĕрĕнче выртассĕ. Парткабинетри шкапа пăтапа тăкам та усма пултарат. Çавнашкал тирпейсĕрлĕх пулнине 1938 çулта икĕ протокол сухалан.

Пуçламĕш парторганизацине кăçал ПСК(б)П райкомĕн пĕрремĕшне иккĕмĕш секретарĕсем тата райком инструкторĕпе сахăл мар пынă. Анчах вĕсем парти хуçалăхне сыхлассине кăтартусем нама маннă.

Райончи хăшĕпĕр организацисем облăçри парторганизацин XIX-мĕш конференцин решенисене сӳтсе-йăвман. Сăмахран, райĕстăвком, вакунсем йăсакан сăватри, хула совечĕ сумĕнчи парторганизацисем ку решенисене сӳтсе-йăвса коммуниссене сав решенисене боҫшевикла пурнăçа кĕртме мобилизацилемен.

Канаш райкомĕн хăйĕн тата райком инструкторĕсен ĕçĕсене тĕпренех уйăхтарса пуçламĕш парторганизацисен ĕçĕсене вăйлатмала.

Н. МИХАЙЛАВ.

Совет интеллигенцин пухăвĕ

ТРАК. Нойабĕрĕн 26-мĕшĕнче Трак районĕнчи совет интеллигенцин пухăвĕ пулса иртрĕ. Пухура совет, профсойуз, кооперации тата ытти ĕçре ĕçлекенсем 300 çын пулчĕç. Пуху „ПСК(б)П Историйĕн Кĕске курсĕ" тухнă май партин пропагандине йĕркелесси çинчен" партин Тĕпкомĕ йышăннă постановленине пурнăçа кĕртес мĕнпе ăна сӳтсе-йăвнă.

Совет интеллигенцийĕ партин Тĕпкомĕн постановленине питĕ пысăк хавасăлăхпа йышăнса илчĕ. Пухура учительсене, медицинăн ĕçĕнче, суту-илӳ ĕçĕнче ĕçлекенсене политикăла воспитанин парăсси çителĕксĕр тăнине. райком совет интеллигенцин хушшинче кирлĕ пек ĕçлеменнине хытă критикленĕç.

Пуху ПСК(б)П историне вĕренессине совет интеллигенцин хушшинче боҫшевикла йĕркелесе, Тĕпком постановленине пурнăçа кĕртме пулса решени йышăнчĕ.

А. Киселĕов.

Шупашкарти Советсен çуртне тунă çĕрте. ӲКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Советсен çурчĕн пиллĕкмĕш хутлăхне купалаççĕ.

Г. Костин фото-ӳкерчĕкĕ.

ПЕРЕПИҪ УМĔН

Перепиҫ тата профсойузсем умĕнче тăракан задачăсем

Профсойузсен Пĕтĕм Союзри Тĕп Совечĕн VII-мĕш пленумĕ профсойузсем 1939 çулта пулаканан халăх перепиҫĕнче хутшăнса ĕçлесси çинчен йăтарласа постановлени йышăнчĕ. Кун хыççăн тĕрлĕ профсойузсен тĕп комитечĕсем хăйсен çурчĕсенче, клубсенче, çурчĕсенче ĕçлекенсене пĕрлештерсе тăрат. Кашни вулав çуртĕнче, клубра тата хресчен çуртĕнче перепиҫ ыйтăвĕпе йăтарласа организацилеменĕ кĕтессем пулма кирлĕ. Вĕсем çумĕнче йăлан ĕçлекен агитатăрсем, беседниксем, хăçат вулакансем пулмала. Вăтам тата тулли-мар вăтам шкулсенче ĕçлекенсен сойузĕн членĕсенчен пумайĕшне счотчиксем, инструктăр-контроҫорсем пулма уйăрнă. Çавăнпа та ĕнтĕ ку сойузăн хăйĕн членĕсене шанса панă пысăк ĕçе пурнăçлана çĕрте пулăшмала.

1939 çулта пулакан халăх перепиҫне хăтартулă иртермелле тесен, мĕнпур профсойуз организацисен халĕх çак ĕçе тивĕçлипе хутшăнмала. Профсойуз членĕсене халăх перепиҫĕ çинчен тата ку ĕçре профсойуз членĕсен хутшăнса ĕçлемели çинчен йăнăтарса памала. Çак ĕçе иртериччленех ĕçлеме агитатăрсем уйăрмала. Перепиҫе сыр-йăнмасăр пĕр çын та ан йултăр. Перепиҫе иртерес ĕçре кансĕрлеме хăтланакан тăшмансене палăртса, вĕсене çĕмĕрсе тăкмала.

Халăх перепиҫĕ пирĕн социализăмла строительствăн пур участкисене вăлăн те пуйан материал памала. Çавăнпа та пирĕн хисеплĕ задачă—ăна тивĕçлипе хатĕрленсе иртересси.

Астафьĕв.

Государствăпа учреждениссенче ĕçлекенсен сойузĕн обкомĕ председательĕ.

Ăмăртăва чĕнчĕç

Тутаркас районĕнче перепиҫе хатĕрленес ĕçе кун çинчен правительствăн постановленийĕ тухсăнах тытăннă. Перепиҫе ĕçлекенсене палăртса çирĕплетес ĕçсене правительствăн катартна сукран малтан туса пĕтернĕ. Нойабĕрĕн 9-мĕшĕнче райĕстăвком президиумĕ кадресне тепĕр хут тĕрĕслесе, вĕсене татăклăвах çирĕплетсе хăварчĕ.

Районра пурĕ 3 перепиҫ пайĕ, инструктăр-контроҫорсен участкисем 15, счотчиксен участкисем 65 пулаççĕ. Перепиҫе хатĕрленес ĕçе пурнăчен ытла учительсем хăстарăни хутшăнчĕç. Вĕсем (пурĕ 105 çын) пурте ССР Союзĕн, РСФСР тата Чăваш АССР Верховнăй Совечĕсене суйлана вăхăтра активлă ĕçленĕ. Халĕ пурĕ 129 агитатăр перепиҫ çинчен йăлсенче йăнăтараççĕ.

Йăлсоветсенче, вулав çуртĕсенче, колхоз клубĕсенче — пур çĕрте те витринăсем тунă, уйăрăм стена хаçатĕсем кăлараççĕ.

Перепиҫе хатĕрленес ĕç ĕнĕпе Йăнăш, Урпаш йăлсовечĕсенче йăнăтару ĕçĕ лайăх пырат. Урпашри агитатăр И. Прокопйев йăуташ кулленех хăйсен йăлĕнче калаçусем туса иртерет.

Перепиҫ уйăрмăсен заведуйушчийĕсемпе вĕсен помощникĕсене курсран вĕрентсе кăларчĕç. Декабрĕн малтанхи кунĕсенче инструктăр-контроҫорсене вĕрентме тытăнчĕç.

Нойабĕрĕн 24-мĕшĕнче счотчиксен, инструктăр-контроҫорсен районри канашлăвĕ пулса иртрĕ. Канашлура перепиҫе йăнăлан хатĕрленсе иртерес тĕллĕпе ишлел районне ăмăртăва чĕнчĕç.

А. Воронăв.

А. ВЫШИНСКИЙ

Сталинла Аслă Конституци йăлавĕ айĕнче

1936 çулхи декабрĕн 5-мĕшĕнче Пĕтĕм Сойузри Советсен Чрезвычайла VIII-мĕш Съесĕ пирĕн çулпуçĕ тата учитĕл Сталин пуплăташ докладĕ тăрăх СССР Союзĕн çĕнĕ Конституцине йышăнчĕ, çак Конституци историне ăна тăвакан аслă сăнăн йăнĕне кĕрсе йăлчĕ.

Сталинла Конституци! Çак икĕ сăмахра епĕр пурăнакан епохăн— ССР Союзĕнче социализăм çĕнтерĕ епохăн пĕтĕм аслăлăхĕ пăлăрса тăрат.

Капиталисăм тĕнчинче мĕлйушшăн ĕççыннисене çуклăхла ĕçсĕрлĕх асаплантарат, вĕсем вилсе пĕтес патне çитнĕ, вĕсĕмсĕр хĕнхур курассĕç, выçă вилĕмне вилеççĕ. Капиталисăмлă çĕршывсенчи çур мĕлйард ытла халăха вăрçăна тортса кĕртнĕ. çав вăрçă хăйĕн пĕтерçе тăкакан хăрушă вут-кăвапĕне чылай çĕршывсене çавăрса илнĕ.

Тискер вăрă-хурахла вăрçа фашисла варвăрсем Испанин, Китайăн. Абиссинин мирлĕ халăхĕсене хирĕç пуçларĕç. „Демократилĕ" текен çĕршывсем фашисла вăрă-хурахсем умĕнче чĕлхесĕр пулаççĕ тата урса кайнă агрессăрсене пулăшса пыраççĕ. мĕншĕн тесен вĕсен хăйсен çук айĕнче çĕр çунма пуçланă.

„Демократилĕ" текен государствăсем, паллах, фашисла государствăсем „ытлашши" хăтланнине ирăмаççĕ тата вĕсем вăйланăссинчен хăраççĕ. Анчах вĕсем Йевропăри рабочисен йухăмĕнчен тата Азири нацилĕ-ирĕклĕх йухăмĕнчен тата ытларах хăраççĕ, вĕсем мĕнпур çав „хăруша" йухăмсенчен фашисăм „лайăх хирĕçле наркăмăш" пулса тăрат, тесе шутлаççĕ. Çавăнпа та „демократилĕ" государствăсем пуçлула тăракан ушкăнсем, уйăрăмах вара, Англири пуçлуса тăракан консервативлă ушкăнсем иртĕнсе кайнă фашисла сĕвĕçĕнсене ӳкĕтлес политикăна чарăнаççĕ—,ĕçе хĕриех ситерес марччĕ", çав вăхăтрах тата хăйсем, вĕсен, рабочисен йухăмне тата нацилĕ-ирĕклĕх йухăмне хирĕçле реакцилĕ-полицейскиле политикине тĕпрен илсен „пĕтĕмпине йăланни" çинчен тата вĕсен хутне кĕни çинчен систереççĕ. Англин пуçлуса тăракан ушкăнĕсем кунта патша вăхăтĕнче выраççен либерала-монархиле буржуазем тытнă политикă пекрех политикă тытаççĕ, вĕсем патшан „ытлашши" иртекен политикинчен хăраса, тата ытларах халăхран хăрăнă, çăвăнпа та патшана ӳкĕтлес политикă çине—апла пулсан, халăха хирĕç патшана каварлашас политикă çине кусна. Пурне те палла, Роççийăри либерала-монархиле буржуази çавăн пек иккĕле политикă тытнăшăн хайăр тавăру туйăнчĕ. Çавăн пекех Англин пуçлуса тăракан ушкăнĕсем те, вĕсен Францири тата Америкăри Перлешўлĕ Штатсенчи тусĕсем те хăйсен интересĕ тавăруне туйăнеç, тесе шутламала" („ПСК(б)П Историйĕ", стр. 319).

Тĕнчен тĕрлĕ кĕтесĕсенче вăрçа пушшех çунат, пиншер те пиншер ĕççыннисене—пĕтерет, мĕлйушшăн халăх массисен пурнăçне хăрушлăх кӳрет. ССР Союзĕнчи ĕççыннисем çеç ирĕклĕ, творчестăвлă, социализăмлă ĕçĕн ырлăхĕсемпе усă курассĕç. Совет граждайĕсен мирлĕ ĕçне рабочисемпе хресченсен социализăмла хăватлă государстви, пирĕн чапла, никам'çĕнтерейми Хĕрлĕ Çар сыхласа тăрассĕ.

Сталинла Конституцийĕ йышăннăранпа иртнĕ икĕ çулталăк ССР Союзĕн тата пĕтĕм тĕнчери пролетариатăн ирĕклĕхĕшĕн пыракан йухăмĕн историне социализăм çĕнĕ çĕнтерĕсемпе çитĕнĕсем тунă çулсем пулса кĕчĕç.

Çак çулсем хушшинче пирĕн социализăмла промышленнăç, социализăмла йăлхуçалăхĕ, чукунçăла тата шыçăла транспăрчĕ, пирĕн куăтăрăпа наукă, пирĕн государствăн аппаравĕ, пирĕн чаплă, геройла Хĕрлĕ Çар тата ытларах çирĕпленчĕç.

Çак икĕ çула хушшинче паха совет çыннисенчен çĕнĕ кадресем, ленинла-сталинла стилпе ĕçлекен сталинла пăхса ӳстерĕ çынсем çитĕнчĕç.

Папанинпа унăн йăуташĕсен геройла ĕçĕсем, пирĕн сталинла сокăлсен—Громăвăн, Чкалăвăн, Кокинакин, Гризодубăвăн, Осипенкон, Расковăн тата ытти ĕçченсен пумайĕшĕн, чăн-чăн геройсен, пирĕн тăван çĕршывăн паттăр ывăл-хĕрĕсен тĕнчере халиччен пулман вĕçевĕсем; пирĕн Инçет-Хĕвелтухăç чиккинчи боеписемпе командирсем урса кайнă самурайсене хăйсен историйĕн тăршшĕпех асăнмалăх çапса аркатса геройла çĕнтерӳ туни—ака çаксем ĕнтĕ пирĕн çĕршыв пурнăçĕнче йăлашки вăхăтра тунă лайăх та паха фактсем. Вĕсем ССР Союзĕнчи халăхсен творчествăлă аслă вăйĕ нихăçан иксĕлми пулнине кăтартса тăраççĕ. Вăл вăйсене 1917 çулхи Аслă Октябрĕр вăратса çĕнĕ пурнăç тума чĕннĕ; вĕсем Ленин—Сталин партийĕ йĕртсе пынипе социализăм тунă тата çĕнтерӳ маршĕпе малала, коммунисăм патне çĕнтерӳлĕн пыраççĕ!

Пирĕн çĕршывăн производительлĕ найĕсем ӳссе пыни, общăественнăй социализăмла харпăрлăхăн хăватлă никĕсĕ çине тайăлса пыракан çĕнĕ, социализăмла экономикăпа чечекленни, стахановла йухăмăн пысăкран та пысăк çитĕнĕсем тата халăх массисен куăтăрăлă ӳсĕмĕ—çакă вăл чăн-чăн куăтăрăлă революци!

Пирĕн çынет интеллигенцийĕ, наукăран та паха кĕнекепе—„ПСК(б)П Историйĕн Кĕске курсĕпе" хĕçпăлланса, массăсене коммунисăмăн аслă тĕллевĕсене лайăхрах йăнланма, пирĕн совет государствин çĕнĕ çĕнтерӳсем тума пулăшĕ.

1918 çулхи йăнварте, Совет власăç çирĕпленме пуçланă вăхăтрах. Ленин çапла каланă:

„Епĕр социализăма куçас тапăра çеç пуçлани пирки, епĕр халĕ социализăм патне çитменни пирки епĕ илӳзисем, тумастăн. Анчах, пирĕн государствă Советсен социалисăмлă республики пулса тăрат, тесе каласан, есĕр тĕрĕс тăватăр" (т. XXII, стр. 212).

Малала, совет республикĕн пур учрежденисен ĕçĕсене те пĕр никĕс тавра пĕрлештерме кирли çинчен каласа, Ленин: „Çак никĕсе епĕр: „Роççийă Советсен социалисăмлă республики пулса тăрат" тенĕ сăмахсеме каласа паратпăр", тенĕ. (т. XXII, стр. 213).

Ун чухне совет çĕршывне социалисăмлă государствă тесе йăт пани ĕççыннисен социалисăмшăн кĕрешĕç хăватне палăртни пулăç.

Халă ĕнтĕ социализăмăн пысăкран та пысăк, хăватлă çуртне туса лартнă, рабочисемпе хресченсен социализăмлă государствине туса хунă!

Социализăм пĕтĕм тĕнчипе историлĕ çĕнтерӳсем тунă никĕс çинче ССР Союзĕнчи ĕççыннисен массисем хăйсене вăлăн ĕç правви, кану правви, вĕренӳ правви, валăлсан материалла пулăшу илмели права илчĕç. Çав правасем çинчен етемлăхĕн чи лайăх ĕçĕсем ăмĕтленнĕ, вĕсене пурнăçласшшĕн капиталисăмлă çĕршывсенчи ĕççыннисен массисем Маркс—Энгельс—Ленин—Сталин вĕрентĕвĕн йăлавĕ айĕнче кĕрешĕ тата кĕрешеçĕ те.

ССР Союзĕнче чăн-чăн демократи, вĕсие çитнĕех социалисăмлă демократисăм пуçлуса тăрат.

Çакнашкал демократисăма етемлăх историйĕ хăличчен курманăха. 1776 çулта йышăннă „Америкăри Пĕрлешӳлĕ Штатсен никама пăхăнманлăх декларацийĕ", Франци пирки буржуазин 1789 çулта йышăннă „етемĕн тата гражданинăн прависен декларацийĕ" тата ытти буржуалă конституци актисем те, „ирĕклĕх, пĕртанлăх тата тăванлăх" тума чаплă сăмах панисемпе илемлетнĕскерсем, хăйсен суйăнне тата уттавне часах çийелеле кăларчĕç.

Çав конституцисен пĕртанлăх тата ирĕклĕх çинчен калакан çав çă сăмахсеме чăнниле массăсене улталани пулнă, вĕсем ĕлĕкхи пекех експлоатаци пусмăрĕ айĕнче асапланнă.

Фашисла çĕршывсенче конституцисенчен тата саккунлăхсенченнимĕн те йăлман. Унта чи усал тата чи хайăр йĕркесĕрлĕх тискерленсех пуçпулса тăрат. Çав тискер йĕрке çынсен политикăлă прависене çеç мар, çынсем пĕлекен пĕрле пурăнмали йĕркисене тĕппех пĕтерсе тăкнă. Чи ирсĕр шовинисăм политики, йевреисен погромĕсем, вăрă-хурахла интервенци, вăйсăр халăхсем çине бандитла тапăнни—çаксем ĕнтĕ фашисăмăн чăн-чăн пичĕ.

ССР Союзĕнче çеç чăн-чăн демократи пуçпулса тăрат.

Историлĕ сталинла пилĕкçуллăхсене пула, пирĕн тăван парти, Ленин—Сталин партийĕ гениле йĕртсе пынипе ССР Союзĕнчи тăванлă халăхсем государствă, хуçалăх тата куăтăрă строительствинче хăйсен çитĕнĕвĕсемпе гигантла çуллĕше хăпарчĕç. Вĕсем социализăма малала çирĕплетсе пырассинчен, ĕççыннисем пурнăçне—рабочисен, колхозниксен, служăщăнсен, интеллигенцин пурнăçне малала лайăхлатса пырассинчен ывăнма пĕлмесĕр ĕçлеççĕ.

Сталинла Конституци нацисен пĕртанлăхне, ССР Союзĕнчи пĕтĕм халăхсен йăуатуна тата туслăхпа нихăçан уйăрăлми çыхăнăвăпа çирĕплетрĕ. Ленинла-сталинла наци политики Октябĕр революцийĕнчен кайа йăлнă пулнă, халă социализăмшăн кĕрешекенсем малти ретĕнче пыракан национаньăссене хусăлăх тата куăтăрă строительствинче хăвартăлă ӳсĕм тума май пачĕ.

Сталинла Конституцире Ленинла-сталинла наци политикин аслă принципĕсем çутăлса тăраççĕ. „Çак иртнĕ тапхăр,—тенĕ Сталин йăлтăп Пĕтĕм Сойузри Советсен Чрезвычайла VIII-мĕш Съесĕнче,—социализăм никĕсĕ çинче нумай нацилĕ государствăн тунă опыт пĕтĕмпех йăнăлă-пулнине пĕртте иккĕленмелле мар кăтартса пачĕ. Çак вăл ленинла наци политики вĕрентĕвĕнче мар çĕнтерни пулать".

***

Рабочисемпе хресченсен социализăмлă государстви тăшмансемпе кĕрешсе пырса хăйĕн историйĕн кашни сулĕнче çĕнĕрен çĕнĕ çуллĕше ataланса тата ӳссе хăпарат. Капиталисăмлă йĕратварлăх тата çĕмĕрсе тăкнă тăшманла классен йулашшисем социализăмăн çитĕнĕвĕсене хирĕç тăнă тата хирĕç тăраççĕ. Йут çĕршыв разведкисен агенчĕсем, троцкисла-бухаринла тата буржуалă националисла шпионсем, сăтăрçăсем, диверсантсем пирĕн тăван çĕршыва хирĕç тунă тĕлĕнмеле тискер преступленисемпе пирĕн государствăн хăватне хавшатасшăн

Выльăх апачĕсене тирпейлĕ тытналас пулать

Чăваш республикинчи колхозсем кăçал çанталăк условийĕсем начар пулнипе выльăх апачĕ, иртнĕ сулхине танлаштарсан, сахалтарах пуçтарса кĕчĕç. Çавăнпа ĕнтĕ каçни колхозсен выльăх апачĕсене тирпейлĕ тытналамала, вĕсене тăкакласа сайра ăмала мар.

Анчах чылай колхозсенче выльăх апачĕсене: уйăма, арпана, утăна тирпейсĕр тытналани, тăкналани палăрат. Тутăркас районĕнни „КИМ" колхозра клевĕр тата çăран ури капанĕсене карта тытман. Вĕсене хурал тăмаççĕ. Капансене выльăхсем çине пĕтĕре пуçлана. „Идея" колхозра уйăм чылай вăхăт хушши капана хывмасăр, сапаланса выртнă. „Мартăн 8-мĕшĕ" колхозра комбайн хыççăн уйăмсене вăхăтра пуçтарман пирки, уйрах пĕтнĕ. Çăкнашкал выльăх апачĕсене тирпейсĕр тытналăмине пĕтерес пулать.

Кăçал пирĕн колхозсенче выльăхсене тăрантарма ыран уйăмĕпе те анăран уçа курмала. Ыран уйăмне тураса пĕçерсен выльăхсемшĕн лайăх апат пулса тăрать. Çавăнпа та çак ĕçе тума халех хăтĕрленес пулать.

Выльăхсене валăри уйăрнă тĕштырăсене те перекетлĕн тытналамаççĕ-ха. Сĕлĕ, викă тата ытти тĕштырăсене те лашасене çеç мар, сыснасене те авăртмасăрах çитереççĕ. Çавна пула тĕштырăри тутă тыттаракăн ăналасемпе выльăхсем уçă курмасăрах ăулаççĕ. Сăмахран, сыснасене çитернĕ сĕлĕ 30—40 проценчĕ сыснасене уçă памасăрах тислĕке тухать, ĕнесен тата ытларах тухать.

Тĕштырăсене авăртса йĕ вĕтетсе çеç выльăхсене çитермелеç. Выльăх апачĕсене авăртас çĕрте армансем пысăк выртăç. Ăнăçлăхпа ăнăçсăрлăх комиссариатне ларнă халăх тăшманĕсем арман хуçалăхĕсене йăхăнтарса пынă. Хăвăрăйĕтăвкомсен тата колхозсен арман хуçалăхĕсене йĕркене кĕртессишĕн çине тăрса ĕçлемелеç.

Йăлашкинчен сăкна та каласа хăварас пулать. Йăлхуçалăх снабженни склачĕсене уйăм тырăмели çĕршĕр машинăсем çуталăкĕнче выртаççĕ. Йăлхуçалăх снабженни çав машинăсене колхозсене сутма тăрăшас пулать.

Зоотехник П. Йĕлкин.

Районри выльăх-чĕрлĕх выставки

Нойабĕр уйăхĕнче Тăвайри районри выльăх-чĕрлĕх выставки пулса иртрĕ. Выставкăна сакăр колхоз хутшăннă.

Вĕсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕнĕпне пысăк çитĕнӳсем тунă. Лачкассинчи „Çăлтăр" колхоз выльăхсен ăратăлăхне лайăхлатса,вĕсенчен ытларах тупăш илессишĕн тăрăшса ĕçленине палăртса хăвармала. Сĕт-çу ферминчи ĕнесем сĕт ытларах пама тытăнăç. „Сорăнкă" ăратăлă ĕнне кăçал кăна пăруланă пулсан та, сакăр уйăх хушшинче 1826 литр сĕт панă. Пăрусене лайăх пăхса усранине вĕсем аван çитĕнеççĕ. „Сынок" ăратăлă пăру талăкра 1150 грам, „Герой" ăратăлă пăру 1050 грам хутшăса пырăççĕ.

Ферма выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмели государствăна планне ытлашшинех тултарнă. Кăçал фермăри сăвакан 78 ĕнене ăратăлă вăкăрсемпе чуптарса хăварнă.

Нăрваш Кушкăри „Искра ильич" колхоз выстăвкăна сурăхсем тăратнă. Колхозăн ферминче 267 сурăх, 12 тăка шутланать. Кăçал сурăхсенчен сакăршăр килограм çăм касса илнĕ. 100 сурăх выльăмалăх çĕнĕрен вите лартнă.

Тĕмĕр колхозăн чи лайăх ăратăлă йăăрне выстăвкăна тăратнă. Ку йăăрпа кăçал 32 кĕçĕр чуптарса хăварнă.

Выстăвкăна хутшăнă колхозсем выльăх-чĕрлĕхсене хăй кăсарма тĕлĕн хатĕрленнĕ. Вĕсене райĕсрĕç панĕ премиксем панă.

В. Йăйни.

Ферман çулталăкри тупăшĕ

Уйăс Йăнтăпари (Трак р.) „Çĕнĕ пурнăç" колхозăн тавăрăл сĕтçу ферми кăçал 15.050 тенкĕ тупăш панă.

Колхоз государствăна аш-какай тата сĕт-çу тăратмали обйăзательстăна ытлашшипех тултарнă.

С. Т-р.

Вăйлă тырпулшăн ăмăртаççĕ

Аманикри (Куславкка р.) „Динамо" колхоз кăçалхи йăлхуçалăх çулне ăнăçлăн вĕçлерĕ. Вăтам шутпа кашни гектартан 15,8 центнер тĕштырпа туса илнĕ. Хăй 1938 çулхи тупăшсене ĕçкуçессем тăрăх валеçсе памалла тытăнăç.

Колхозра стахановецсен йышĕ чылайăх çӳрĕ. А. Волкăв, И. Сĕвортцова, А. Мăçăников йăлташсем колхозра ни палла стахановецсем, вăйлă тырпул мăстăрĕсем пулса тăчĕç.

„Динамо" колхоз çитес çулхи вăйлă тырпулшăн кĕрешĕве анлă пуçарса пырать. Бригадăсем çуракине кăтартулăн хатĕрленес тĕлĕшне ăмăртăва тухрĕç.

Вăрăлăх тата страховой фондсене туса çитерне. Вăрăлăхсене пĕтĕмпех сурт-лараса тасатна. Йăлхуçалăх машинăсене те йăсаса, сапăрĕсене выпрăнтарса хатĕр.

Колхозниксемпе колхозницăсем çĕрпе çемçетмели выраннă йăлапасене ытлаях хатĕрлес тĕлĕшне тăрăшса ĕçлеççĕ.

К. Шенйе.

Ăсăна тăрăшăр

Çăкăн çинчен асра тытас пулать,—тенĕ Молотăв йăлташ 1938 çулхи нойабĕрĕн 6-мĕшĕнче,—капиталисмăла ĕçлиттăрăлăх пур чухне, капиталисмăн тĕнчери пĕрлешмĕш совет государствине хирĕç пыракан кĕрешĕвĕ йăвашланмасть, сӳнсе пымасть, йăлтах урăхла—вăл кĕрешӳ ӳссе, сивĕчленсе пырать, ытларан ытларах çивчĕ, ăна йăлашки средстăвсем çине тĕрĕнсе пырать. Çавăнпа та хамăр государствăн оборона хăватне тĕреклетес тĕлĕшне, хамăрăн пĕлӳлĕхе тата калас пулсан, класс тăшманне хирĕç, тăшманла капиталисмăла йĕриставраллăха хирĕç, кĕрешмели искусствăна ӳстерес тĕлĕшне, хамăр государствăпа аппаратăн пĕтĕм тата пур тĕрлĕ çитменлĕхĕсене, çав задачăна пурнăçа кĕртме чăрмантаракан çитменлĕхсене çĕнтерсе тухас тĕлĕшне пирĕн тата ытларах çине тăрса ĕçлес пулать.

Сталин йăлташ епĕр капитализăмлă йĕриставраллăх çинче мĕнле пăхни çинчен кăтартса панисене ăнланса илсе пурнăçа кĕртес тени вăл,—хамăран пĕтĕм тĕслĕ класс тăшманĕсене хирĕçле кĕрешӳ позицийĕсене тĕреклетессине пĕлтерет, ĕçе социализăм татăкланах çĕнтересси патнеле илсе пыраççине пĕлтерет".

Аслă Сталинла Конституци икĕ çул тултарнине Совет Союзĕ хăйĕн творчествăлă вăйĕсем чечекленсе кайнă вăхăтра кĕтсе илет.

Марксизăм-ленинизăмăн аслă йăлавĕ айĕнче, Ленин—Сталин партийĕ генине йĕртсе пынипе, Сталин йăлташ йĕртсе пынипе СССР Совăтĕ государственăн çулпуçĕ Сталин йăлташ йĕртсе пынипе епĕр ССР Союзĕнче тата пĕтĕм тĕнчере çĕнĕ, коммунизăмлă обшăстăва тăвăпăр.

Резинăран йăпаласем тăвакан Шупашкарти савăт стронтĕлствинче. ӲКЕРЧĔК ÇИНЧĔ: Севастьянăва йăлташ йĕртсе пыракан хĕрарăмсен бригади. Çирĕм улттă çын валăри пана заданине бригадăри улттă çын ĕçлесе тултарнăçĕ.

Г. Костин фото-ӳкерчĕкĕ.

Йăл куļтурлансах пырать

Шуркасси йăлĕ (Ишлей р.) пĕчĕк йăл. Ку йăлта 30 кил кăна. Ĕлĕкхи вăхăтра кунта йĕркеренех чухăн киле-çуртсем ларнă. Çак чухăн килсенче пурăнакан çынсем сакăр çулхи ачасеннен пуçласах чĕрĕ, шăршлă, таса мар чăпта ĕçне ĕçлесе хăйсен сывлăхне пĕтернĕ, Корытниковпа Костин хуçасене пуйтарнă. Ӳнчухне йăлта хутла пĕлекен çын пулман.

Революци хыççăн Шуркасси йăлĕ те Совет Союзĕнчи ытти йăлсем пекех тĕнчерех улшăнчĕ. Халĕ йăлта пуçламăш шкул, клуб ӳт. 1930 çулта колхоз организацилесен чухăнна вăтам хресченсем пурте колхоза кĕчĕç. Колхозра çуленех пысăк тухăçлă тырпул туса илсе, колхозниксем пуйăн та куļтурлă пурăнаканни пулчĕç.

Колхоз пуçланнăранпа йăлта 12 çын çĕнĕ пурт лартрĕç. 10 çын çĕнĕ машинĕ, чăнĕсем велосипедсем туйăнчĕç. Колхозниксем праçниксенче пурте коçтумсем, пурçăн, саттин кĕпесем, ăтă-пушмаксем тăхăнса çӳреççĕ.

1937 çултанпа колхозниксен çурчĕсенче Ильич лампи çутатăр, радио янтрăр. Халĕ ĕнтĕ йăлта хутла пĕлмен çын пачах та çук. Киле́пренех хăçат-журнал çырăнса илеççĕ.

Шуркасси пĕчĕк йăл пулсан та кунта интеллигентсем нумай. Аслă шкул пĕтерни 2 çын, вăтам пĕлӳ нăни 13, халĕ 10 çамрăк вăтам шкулсенче вĕренеççĕ. Вырăнсенче ĕçлекенсем те чылай.

Кусемсĕр пуçне, шут ĕçĕнче ĕçлекенсем, суту-илӳ ĕçĕнче ĕçлекенсем, радиссем, электромонторсем тата ытти те чылай. Тимков Павелпа Алексеевăн Ивăн Хĕрлĕ Çарта командир пулса ĕçлеççĕ.

Шуркасси çамрăкĕсем пушă вăхăта куļтурлă иртереççĕ. Клубра спектаклĕсем, вечĕрсем иртереççĕ, кинокартинăсем кураççĕ.

Телейлĕ колхозниксем савăнăçлă пурнăç туса панишăн Сталин йăлташа тав тăвăççĕ.

Н. А.

Кĕçĕн-Çĕрпӳ улшăнса çĕнелчĕ

Елĕкхи вăхăтра Кĕçĕн-Çĕрпӳ (Патăрьел р.) питĕ чухăн тата тĕттĕм йăл пулнă. Хресченсем пусмăрта, тĕттĕмлĕхре чухăн пурăçна пурăннă. Лайăх пурăнăç пуянсемпе кулаксемшĕн кăна пулнă.

Совет власĕ вăхăтĕнче Кĕçĕн-Çĕрпӳ йăлĕ йăлтах улшăнса, колхозăн çĕнĕ йăл пулса тăчĕ. Елĕкхи вăхăтра тĕн сĕрĕмĕ сарса ларакан чиркӳ вырăнне хăй пысăк та илемлĕ клуб çутăлса ларать. Чан сассипе вырăнне колхозăн автомашинĕпе двигателĕн сассисем чĕрене çĕклентереççĕ.

Йăлта хăй тулăнмар вăтам шкул, библиотекă, ача йăçăн пур. Çавăн пекех, хăй ĕнтĕ Кĕçĕн-Çĕрпӳ йăлĕн хăйĕн интеллигенци ӳссе пырать. 15 колхозник трактăрис пулса ĕçлет. А. Козловă йăлташ йăлсовет председательĕ, И. Соколовă вулăн çурт пуçлăхĕ, Т. Молоковă колхоз сумĕнчи комсомол пуçламăш организацин секретарĕ, М. Шкоļникăвă трахсестра, Т. Васильĕвă колхоз ферми пуçлăхĕ пулса ĕçлеççĕ.

Колхоз та вăйланса пырать. Колхозниксем тĕрĕ ĕçлесе кашни çул вăйлă тырпул туса илеççĕ, пуйăн та куļтурлă пурнăç çулĕ çине çирĕппĕнех тăчĕç.

И. Чернов.

Квартăл планне срукчен тултарнăр

Кивĕ Шелттем (Канаш р.) йăлсоветне кĕрекен „Хĕрлĕ çăлтăр" колхоз страховани укçине тупăш тăрăх илекен налога пĕтĕмпех тӳлесе татрĕ. Колхозниксем страхованипе йăлхуçалăх налог укçине 82 процент тӳлесе. Займ укçине тахçанах тӳлесе татнă, облигацисене алла илнĕ. „Майăн 1-мĕш" колхоз тата кунти колхозниксем укçа-тенкĕ парăмĕсене пĕтĕмпех тӳлесе татрĕç.

Çав вăхăтрах Кивĕ Шелттемри Сталин ячĕпе тăракан колхоз укçа-тенкĕ пухăс ĕçре йăлса пырать. Колхоз председательĕ Кротăв 1937 çулăн йăлхуçалăх налогне 26 тенкĕ ытла, страхованине 27 тенкĕ те 57 пус. куļтсбор укçине 21 тенкĕ ытла тӳлемен. Кăçалхищĕн те займпа страхованин укçисене пĕр пус та тӳлемен. Колхоз тупăш тăрăх илекен налог укçи 1.315 тенкĕ, страхованин 900 тенкĕ тӳлесе татман.

Руководительсем çавăн пек хăтланнăн ĕçре питĕ кансĕрлет. Сталин ячĕпе тăракан колхозăн колхозниксем патне тĕрлĕ тӳлемсем пухма пыратăп та, хăшĕ-пĕрисем мана тӳрех: „колхоз председательĕ Кротăв тӳлесе таттăр-ха, вара епĕр те тӳлесе тататпăр",—тесçĕ. Колхозăпе илсен займа 1.300 тенкĕлĕх çыранна, укçине 100 тенкĕ ачах пухнă. Çавăн пекех „Ăнатуй" колхозра та укçа-тенкĕ пухасси начар пырать. Çак икĕ колхозăн руководительсем укçа-тенкĕ пухассине хакламанни вăл йăлсоветне çак ĕçре кайăла туртса пырать.

Укçа-тенкĕ пухас ĕçре начар ĕçлеме нимĕнле сăлтав та çук. Йăлсовет финанс активĕ тата колхозсемпе йăлсовет руководительĕсем çак ĕçе тивĕçлине хутшăса ĕçлесен тăваттăмĕш квартăлти финанс планне срукченех тултарма пултаратпăр.

Налог агенчĕ

С. Леонтйĕв.

Ытлашши тырăна—государствăна

Кăпас йăлсоветне кĕрекен колхозсем (Тутăркас р.) хăйсенчен ытлашши тырăна государствăна сутаççĕ. Çак кунсенче „КИМ" колхоз 408 пăт, „Комбайн" колхоз 504 пăт, „Кăпас" колхоз 222 пăт, пĕтĕмпе 1.113 пăт тырă сутрĕç.

Колхозниксем те хăйсенчен ытлашши тырра государствăна сутаççĕ. „Кăпас" колхоз членĕсенчен Сорокин йăлташ 15 пăт, Чернов йăлташ 12 пăт, Аргавдейĕв йăлташ 9 пăт тата ытти йăлташсем те сахал мар тырă сутрĕç.

Колхозсем тырă сутнăшăн кооперативăн йăлхуçалăх машинăсем, шина, пăтасем т. ыт. таварсем те илеççĕ.

С. Савелйĕв.

Сутăн илнĕ тырра склада леçеççĕ

УЛАТАР. Государствăна тырă сутас ĕç кашни кунах вăйланса пырать. Нойабĕрĕн 27-мĕшне йăлпосем районĕпе 1987 центнĕр тырă сутăн илме колхозсемпе договăрсем тунă. Пайăнки куна йăлпосем сутăн илнĕ тырăран 175 центнĕрне тырă складне кайса леçрĕç.

Тырă сутас ĕç районра чи малтан Засурско-Безднинский йăлсоветĕнчи „Красная Мордовия" колхозра пуçланчĕ. Колхозниксем аслă пуху туса иртернĕ хыççăн колхоз 3 тонна тырă сутма йышăнчĕ.Кунсăр пуçне колхозниксем пĕр пĕринпе социализăма ăмăртса 990 килограм тырă сутрĕç.

** ВĂРНАР. Пур колхозсенче те хăйсенчен ытлашши тырра государствăна сутаççĕ. Çак кунсенче Чăрăшкас Мăратри „11 лет Чувашии" колхоз 68 центнĕр, Хăпас колхозĕ 100 центнĕр тырă сутрĕç.

Тырă сутнăшăн Чăрăшкас Мăрат колхозĕ молотилкă илме йăлмана зайавкă панĕ.

Н. Козлов.

Инвалидсен промысла кооперацийĕ

Капитализăмлă çĕршывсенче инвалид йăрăхсăр тухнă çын шутланса тăрат. Инвалидсĕне капиталиссем киралĕ мар йăпала вырăнне шутласа пуçне ĕçрен те хăваласа калараççĕ.

Пирĕн Совет Союзĕнче начах урăхла. ССР Союзĕнче кашни ĕçсăмпи общăстăвăн пĕртан правалă чиновникĕ. Пирĕн государствăра пĕтĕм ĕçсăмписен пурнăçне дайăхатассишĕн пысăкăн тăрăшат.

Власа хамăр алла илнĕ хыççăнах Совет власĕ вăрçăра тата ĕçре аманнисене пысăк пулăшу пама пуçларĕ. Социалăла пулăшу парас тĕлĕшпе ĕçлекен уйрăм Халăх Комиссариачĕ туна.

Совет власĕ инвалидсене пурнăç ĕнчен пулăшас тĕлĕшпе кăна мар, сывлăха сыватса вĕсене кадлех ĕçе тавăрăнмала тăвассишĕн тăрăшат. Правительствă 1921 ç. декабрĕрĕн 8-че каларăнă декрет тăрăх РСФС Республикинче инвалидсен кооперацин системине организацинленĕ. Инвалидсен кооперацийĕ хăйĕн умне инвалидсен пурнăçна йăлла условине лайăхлатас, вĕсене социалисăм стронтĕлствине хутшăнтарас задачăна дартат.

Боļшевиксен-партийĕ, унăн сулпуçĕ Сталин йăлташ йĕртсе пынипе инвалидсен кооперацийĕ, тĕрĕлĕн çăмăллăхсемпе усă курса, хăйĕн ĕçне сулсерен вăйлатса, лайăхлатаса пырат.

Чăваш республикинчи инвалидсен кооперацийĕ 22 производствăлă тата сутулăм ертелĕсене пĕрлештерес тăрат. Вăл ертелесене вăрçăра тата ĕçре инвалида тухнисене пĕтĕмпе 1050 сынна пĕрлештернĕ. Инвалидсен ертелĕсем туса калакан продукци хисепĕ тата сутулăм ӳссех пырат. Халăхăн вăхăтра инвалидсен ертелĕсен нумай тĕрлĕ производствăсем пур.

1938 çулта инвалидсен ертелĕсем 15.035 пин тенкĕлĕх продукци калараççĕ. Кунтне сулхинчен 14,1 процент ытларах. Тавар пахалăхне лайăхлатас йĕнĕне те ĕçлесем тунă. Инвалидсен кооперацийĕ ĕçсăмписем кулĕн кирлĕ таварсем 1990 пин тенкĕлĕх парат.

Кăçал çĕнĕ производствăсем уçма тата кивиннине лайăхлатса пысăлратма 287 пин тенкĕ уйăрнă. Çак укçа-тенкĕпе Канашри ертелете ĕçлекенсем валăри общежитири тунă. Халăхи вăхăтра Канашра. Çĕмĕрлере производствăлă сурчĕсене тăваççĕ. „Красный молот" ертел правленийĕ хăйĕн сутне пысăлатат. Çĕмĕрлере нумайăх та пулмасть кусĕкĕсемсем тăвакан производствă уçнă. Шупашкарти „Красный молот" ертел йолкăна илемлетмели тата ача-пăчасене выļамали йапаласем тума тытăнмала. Кунтах килес султа йăвăрран пробкă тума пуçăнмала.

Йăлашки çулсенче республикăри инвалидсен кооперацинсенче çĕнĕ кадресем, социалисмăла общăстăвăн чи лайăх çынниесем—стахановецсем, удăрниксем ӳссе çитĕнчĕç. „Союз инвалидов" ертелти стодаж М. Ф. Кисеļов йăлташ пирĕнпе йăлапах 200 процент ытла тултарса ĕçлет, общăстăвăла ĕçсене те активлăн хутшăнат. Сĕнтĕрвăрри ертелене çамăлă йăвалакан Д. И. Петров (вăл вăсăр) кашни кунах икшер норма тултарат. Вăл ертелти комсомол организацийĕпе. Çĕмĕрлĕ районĕнче калпаксăртуç çĕлекен П. П. Плаксин йăлташ панă планă 200 процент тултарса пырат. Çакăн пек стахановецсем ыттри ертелесене те сахал мар. вĕсен хисепне кунран кунах хутшăнса пырат.

Инвалидсен куļтури тата политикăлă пĕлĕшĕ ӳсрĕ. Вĕсен пурнăçна йăла условисем те лайăхланă. 1938 çулта канмалли сурчĕсене — 39 сыр. санаторийсене — 36 сыр. курортсенче — 17 сыр пулна.

Анчах инвалидсен кооперацин пур ĕнĕпе те анăçлăн ĕçлет теме сук. Ертелесенче, савăн пекех Чăвашкооперацийăвра та пысăк çитменлĕхсем. йăнăшсем пур. Планировани, техникăпа производствăна йĕнĕпе тата производствă, суту-илӳ, финанс ĕçĕсене организацилес тĕлĕшпе сăтăрсăсем чылай сийĕн тунă. Сăтăрсăсен йăлашкисене пĕтересси йăпах пырат-ха. Политикăлă-массăлă ĕçе йăпах туса пынă пирки, ертелесене членсен йышне ӳсмест. хăшĕпĕр-çĕрте чакни палăрат. План та тулса пымаст.

Производствăна планне анăçлăн пурнăçлассăна пыманни уйрăмăнах ертелесене ĕç дисциплинăн йăшăххинчен. чĕр тавăр-çитмен пирки простойсем пулнинчен килет. Ку çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе ертелесен тата Коопинсойăуз руководительĕсем боļшевикла тимлĕхпе ĕçлемеççĕ-ха.

Финанс дисциплинине пăсни, банк панă кредитăна усă курманни, растратчиксемне, государствăпа пурлăхне çаратакансемне йăпах кĕрешĕнни ертелесене сахал мар пулна. Савна пула ертелесене, Коопинсойăуза укçа-тенкĕ ĕнченех йăвăрлăх пырса лекет. Растратăсем 90 пин тенкĕ шутланаççĕ. Судпа следстви органĕсем растратчиксенчен укçа шыраса илессине ĕçе нитĕ вăраха тăсса пыраççĕ. Ака „Чебторгин"-та ĕçленĕ Даннăвăн ĕçне Шупашкар хулăна милицин уйрăмĕ нитĕ султална выртарат. Канаш ертелĕнче 3000 тенкĕ растрата тунă Самсонăвăн ĕçĕ 1936 çултанпа выртат т. ыт. те. Кусем пирки Коопинсойăуз районсенчи тата республикăри прокурорсене пĕрре кăна мар аса илтернĕ.

Инвалидсен кооперацине анăçлăн ĕçлекен тума партин тата советăн вырăнти организацисем пулăшăн киралĕ.

Çулталăкăн йăлашки уйăхне кĕтĕмăр. Çак уйăхри ĕçсем çулталăкри плана тултарассине тата параççĕ. Сăтăрсăсен йăлашкисене пĕтерес, стахановăла йухăма анăлăн çарса йăрса инвалидсен кооперацин çулталăкри производствăпа планне анăçлăн тултармала тăвар.

П. ВАÇИļЬКОВ.

Промышлĕннăçăн ăслăлăхпа тĕпчев институтĕнче

Промышлĕннăçăн Шупашкарти ăслăлăхпа тĕпчев институт руководствине дарăл халăх тăшманĕсем пур майсемпе те институт ĕçĕсене аркатса пама тăрăшнă. Халăх тăшманĕсем тӳрĕ ĕçлекенсене хĕстерĕç, вĕсен ĕçĕсене аркатса пынă.

Тăшмансене тăра пăх çине кăларса сĕмĕрсе тăкнă хыççăн, вĕсем туса хăварнă сăтăрăлăх пĕтерсе пынă пĕтĕм ĕçе лайăхлатма май пачĕ. Буровой мăстăр С. К. Куçмин йăлташ рационализацийĕ сĕнӳпе усă курни ĕç тухăçăлăхне 500—700 процент таран ӳстерчĕ. Савна май рабочисем кашни 8 сехет хушшине 40 тенкĕлĕк ĕçлесе илме пултараççĕ.

Тăвайри тĕпчев ушкăнĕн коллективĕ ĕç планĕпе 400 процент таран тултарса пырат. Вăрманкăри тĕпчев партийĕ те лайăх ĕçлет. Вăл вĕçĕпер норма тултарат. Институтри Батийенко (стройматериалсен пайĕ), Дрезина (химин пайĕ) тата тепловăз Адрийанăн йăлташсем Вăрманкăри кирпĕч савăт строительсăн вăлăн техникăла материалсене срукра хатĕрлесе пама пулăшрĕç.

ДМИТРИЙЕВ.

Канашри вакунсем йăсакан савăтра

Канашри вакунсем йăсакан савăтри клуб сумĕнче художествăлă пултăруллăх кружокĕсем чылайăн ĕçлеççĕ. Ку савăтра чылай пионерсем ĕçлеççĕ, кашни пионерăн хăйĕн кружокĕсем пур. Акă, вырăссен драмкружокне Галич-Прозорова йăлташ йĕртсе пырат. Чăвашсен драмкружокне Маркăвă, тутарсен драмкружокне Мустафин йăлташсем йĕртсе пыраççĕ. Кăçал драмкружоккем; „Йалта", „Очиан ставка" пĕесăсем дартнă. Сталинла Конституци кунĕнче „Маску долой" пĕесăна дартма хатĕрленеççĕ. Декабрĕрĕн 12-мĕшĕнче савăтра Нечайĕв йăлташ йĕртсе пыракан хор кружокĕ аван ĕçлесе пырат. Кружокра 50 рабочи тăрат. Ку кружок чукунçуа çинче ĕçлекенсен художествăлăлă пултăруллăх кружокĕсен одимпиадинче малти вырăна тухнă. Тата савăтра Минейĕв йĕртсе пыракан духовой оркестр, изо-кружокĕ, физкуļтурăпа, литературă кружокĕсем аван ĕçлесе пыраççĕ.

Н. АМУРЦЕВ.

Карл Маркс урамĕнче 24 хваттерлĕ çĕнĕ çурт тăваççĕ (Шупашкар). ӲКЕРЧĔК ÇИНЧĔ: И. Крайновпа Т. Сергейева каменщиксем стена купалаççĕ.

Г. Костин фото-ӳкерчĕкĕ.

Рак чирне хирёç кёрешмели ерне иртнё

Нойабёрён 23-чен пуçласа 30-не ситиччен ССР Сойузёнче рак чирне хирёç кёрешеви ерне пуçа иртнё.

Вăл ернене пётём тёнчери рак чирне хирёç кёрешес йенёне ёçлекен Лига Кунисем (ерăмёне упăшки) радий тупăранпа 40 çул тата Рентген икс суттине тупăранпа 43 çул тултарнине палла тăвас майпа организацилеме.

Çав ерне Совет çёршывёнче сывлăха сыхлас йенёне тунă ситёнçеви смотрё пуçа тачё. „Ерне" вăхăтёнче хулаçемне тата пысăк поçоларсенче пурнче те профилактикă, рак чирё çинчен лекцисемпе ăçлăлăх конференцийёсем туçа иртернё. Çавăн пекех „ерне" вăхăтёнче диспансёреемпе амбулаторисене çурекенсен йышё нумай ўснё. Вăл лекцисенче ёççынниксем Совет çёршывёнче сывлăха сыхлав ёçё мёне пуçа пынине, медицина практикин тата физикă теорин ыйтăвёсемпе тёплён паллашнă. Чылай республикасенче çёнёрен онкологи пункчёсене уçнă, пуçницасенче рак чирне чирленё сынсене выртарма койкасем уйăрнă, çёнё оборудованисем кўрçе кнанё.

Республикасенче, крайсенче, облăçсенче пурнче те рак чирне хирёç кёрешес йенёне ёçлекен комитетсем тунă.

(ТАСС).

Районсенчи вăрлăх хуçалăхёсен малтанхи утăмёсем

ССРС Халăх Комиссарёсен Совечё йышăннă решени тăрăх, Сойузра районсенчи вăрлăх хуçалăхёсене нумай организацилеме. Хадхи вăхăтра вёсем—1.632. Çак хуçалăхсен задачи—колхозсемпе совхозсен вăрлăх участникесен вăлăн суйласа илнё пысăк пахалăхлă суртăл вăрлăхсем пырса тăрасси.

Вăрлăх хуçалăхёсем нёрпеме çул ёçлени çакна кăтартса пачё: вёсем тёп тырă культурисен вăрлăх сурчёсене çёмтме çеç мар тата таврари колхозсене уйăхра ёçне культурăлă йёркеллесе йама та пулăшаççё.

Сейтлерск районёнчи вăрлăх хуçалăхёнче („Третья пятилетка" колхоз, Крым АССР) уй-хирне пăхас ёçе пит лайăх йёркеллесе йанă. Çак хуçалăх вăтам шутпа кашни гектартан 18 центнёр тёштăра туса илнё. Сурçёр - Осетин АСС Республикёнче районсенчи вăрлăх хуçалăхёсем гектартан 20—24 центнёр тăрăн тёштăра туса илнё, вăл хуçалăх таврашёнчи колхозсенче гектартан 12 — 14 центнёр тăрăн туса илнё.

(ТАСС).

Риббентроп Париже пырат

ПАРИЖ, декабёрён 2-мёш. Германин йўт çёршыв ёçёсен министрё Риббентроп Париже декабёрён 6-мёшёнче пырат. Унта вăл декабёрён 8-мёнчен пуçлă. Декабёрён 8-мёшёнче Риббентроп кайăла Германине туçса кайат.

Подъ Низан „Се суар" хаçатра: Франшине Германи хушшинчи декларани çинче алă пуснине Франци правительстви „Рим—Берлин тёнёлё" текен блока çирёплетет. Çакна вăл тăтали Франшине хирёçле политикă тытăç вăхăтра тăват, тесе палăртат.

(ТАСС).

Чăвашдревпромсойуз уполномоченнăйёсен пухăвё

Декабрёрён 2-мёшёнче Чăвашдревпромсойуз çиçтемине кёрекен промысла кооперацин ертел уполномочённăйёсен республикăри пёрремёш пухăвё уçăлчё. Пухăва стахановецсемпе ударниксем, ертел правлени председателёсем 130 çын пыта пуханнă.

Пухăн йёркинчи пёрремёш ыйту тăрăх—10 уйăхри ёçсем çинчен Чăвашдревпромсойузён Оргбўро председателё Хохлов йулташ доклад туса ячё.

Чăвашдревпромсойуз çиçтемин ытти çулхисемпе танлаштарсан чылай улăшнусем тунă курăнат. Çиçтемăна кёрекен ертелсем, тавар туса кăларассине кăна мар, тата чăнсен йышне ўстерессине ўсёмсем тунă. Нойабёрён 1-мёшне çиçтемăри 79 ертелсем 18.445 çынна пёрлештерсе тăраççё. Кăçалхи çул вёсен ретне çёнёрен 1.103 çын члена кёрё. 27 ертеле механизацилеме т. ыт. те.

Анчах ку тёслёхсем пур ертелсем те лайăх ёçленине пётермеççё-ха. Тума пилăртнă ёçсенчен пайăнки куна чылайёшё пурнăçа кёрсе пымасть. Уйрăмăнах çиçтемă тавар хакне йўнетессине, травматисăма чăкăрассине, пай укçи пухассине йăнăх ёçлесе пырат. Промфинплана пётёмёшпе илсен 84,1 процент ёçе тултарнă. Уйрăм ассортиментсем тăрăх илсен татах та çитёлёксёр ёçлесе пынă курăнат. Акă культурăлă-художествăлă йăпăлласем туса кăларас йенёне плана 22 процент, ёççынниссене культен кирлё таварсем кăларас йенёне 44,3 процент кăна пурнăçланă.

ПСК(б)П Чăваш Обкомён тата Чăваш АССР Халăх Комиссарёсен Совечён кинё, ташă анла руководстви ертелсем ёçне аркатса пырассишен тăрăшнă. Ертелсене чёр таварсем, материалсем çителёклё тараттассине, механизăмсем çине ёçлеме куçарассине организацилемен. Хăлăх тăшманёсен сăтăрăхё йулашкийёсене пётерес тёлёшне ертел тата социуз руководителёсем тивёслён ёçлемеççё-ха. Çавна кăтартса параççё фактсем. Пётём çиçтеман кăçалхипе иртнё çулхи убытки 488 пин тенкё шутланнат.

Социализмăлă ăмăртуна стахановла йухăм йанăх сарăлса пырат. Пайăнки куна ăмăртăва пётёмпе те 3.226 çынна çеç йăвăçтарнă, 45 ертел ăмăртăва тухнă. Стахановёцсен хисепё йерипен ўсет. Çавна пула ёнтё чылай ертелсем вунă уйăхри плана тултарман.

Промышленнăçпа финанс планне йăнăçлăн тултарса, ёç тухăçлăхне йалан хăпартса пынă май тавар пахалăхне лайăхлатса ёçлекен ертелсем, стахановёцсем çук мар. Улхашăр вăрман ертелё 10 уйăхри плана 144 процент, Йёпреçри промысла ертелё 111 процент тултарнă. Чи лайăх стахановёцсем Вăлăк (Йёпреç), Тимофейёв (Новинск), Коротков (Вăтам Пукаш), Артемьёв (Чарпуçё) йулташсем кулленăн нормăна 180—250 процент тултарса ёçлеççё. Акă Коротков йулташ çулталăкне 4 пин штук чăпта çапма хăй çине илнё обязательствăна нойабёрён малтанхи кунёсенчех тултарнă. Анчах правлени руководителёсем малта пыракан стахановёцсен паха примерёсене сарассине йăнăх ёçлеççё. Чылай ертелсене массăлă-политикăлă ёç чарăнса ларнăпа пёрех.

Пур кăтартусем тăрăх та плана тултарса ёçлеме майсем пур. Çиçтемă, çавăн пекех ертел руководителёсен çак кёске вăхăтрах сăтăрăсен йулашкийёсене пётерсе кăçалхи çулăн промфинплане йăнăçлăн тултармăла тăвас пулат.

Художествăлă пултарулăх кружокёсем— Сталинла Конституци кунё тёлне

** Çёмёрле комбиначё çумёнчи художествăлă пултарулăх кружокёсем Сталинла Конституци кунне щисăх хăваласлăхпа уйăвлама хатёрленеççё. Драмкружок Корнейчукăн „Платон Кречет" йăтлă пёсине хатёрлет.

Рабочисемпе килхуçи хёрарăмёсенчен тăракан хора çамрăк композитăр Леобёдёв йулташ йертсе пырат. Хор совет композитăрёсем çырнă çёнё массăлă йурăсене вёренет. Тёслёхрен: „Песня о Сталине" — музыкё Покрассен, „Казачья песня"—музыкё Шишовăн. „Сталинский закон" тата ыт. те.

Чи ваван саслăлă солистсем: Злодеёв (стольярăлă цехри бухгалтёр), Корольов (стольярăлă цехри стахановец), Корнусенко, Лебедёв, Уварова тата ыт. те тёрлёрен кинофильмсенчи çёнё йурăсене вёренет, тёслёхрен: „Песня о Сталине" — музыкё Покрассен, „Казачья песня"—музыкё Шишовăн. „Сталинский закон" тата ыт. те.

** Акулеевăри (Шупашкар р.) „Серп и молот" колхоз çумёнчи хор кружокё 1937 çулта организациленнё. Хора 57 çулхи колхозник Петр Куприянăн йертсе пырат. 1937—38 çулсем хушшинче хорăн йышё тата художествăлă пултарулăхё те чылай ўсрё. Халё хорта 28 колхозник тарат. Хорăн репертуарёнче вырăс композитăрёсемпе чăваш композитăрёсем çырнă йурăсем тата Совет Союзёнчи халăхсен йурринсем. Мён пурё 60 йурă ытла вёреннё. Çапла вара Акулеёвăри колхоз хорё районёне пёрремёш вырăн йышăнса тарат. Ана колхоз правлени те аван пулăшса пырат.

Халё Сталинла Конституцине йышăннин икё çул çитнё май хор çёнёрен чăвашла тата вырăсла йурăсем вёренет. Репертуарта: „Чи кёрё" тата „Хёвелёмёр Сталин" (музыкё Лисковăн), „Йурă" (музыкё Воробйовăн). „Если завтра война" (музыкё Покрассен). „От края и до края" (Дзержинскин) тата ыт. те.

Ф. Л-в.

** Йёлчёк. Патрекел йăлёнчи шкул ачисем-комсомолёцсем Сталинла Конституци кунне пысăк хăваласлăхпа кётёççё. Çак кун шкула вёренекенсем колхозникесене спектакль выляса кăтартăççё. Хăлăхсен çулпуçё Сталин йулташ çинчен, телейлё те савăнăçлă пурнăç çинчен çырнă йурăсене йурласа парăççё. Вёренекенсем уйăва вёренёрге йăлăх паллăсемпе кётсе илеççё.

А. Палашкин.

Чăваш АСС Республикёнче 4-мёш квартăлта укçа-тенкё пухас плана мёнле тултарса пынине кăтартни

(Декабрёрён 1-мёшне, процентпа)

РАЙОНСЕМ	Плана тултарнă
Улатăр	53,4
Елёк	47,0
Патăрйел	36,8
Вăрнар	51,2
Йёпреç	30,0
Ишлей	41,0
Канаш	36,8
Кусалавкка	47,0
Хёрлё Чутай	47,7
Кувакино	51,8
Сёнтёрвăрри	46,1
Пăрачкав	46,9
Турхан	42,2
Тутăркас	43,9
Трак	45,7
Вăрнар	35,3
Сёрнё	43,6
Шупашкар	53,1
Шăмăршă	51,3
Шăхасан	45,8
Шăнкăртав	63,2
Сёмёрле	35,2
Йетёрне	51,7
Йёлчёк	44,9
Тăвай	45,1
Улатăр хули	52,4
Канаш хули	62,3
Шупашкар хули	53,4

Республикёпе 46,0

Спорт хыпарёсем

** Нойабёрён 2-мёшёнче Чăваш республикёнчи „Темп" общчёствин чи лайăх гимнасчёсем—Александр Шашкова Анна Карымова „Темп" общчёствин Пётём Сойузри гимнастикăлă ăмăртăвёнче пулма Киёв хулинне тухса кайнă. Сталинла Конституци кунё йăчёне пулса иртекен ăмăрту вичё кун хушши—декабрёрён 6-мёшёнчен пуçласа 9-мёшчен пырат.

** Декабрёрён 16-мёшёнчен пуçласа 20-мёшчен Ленинградра „Темп" спорт общчёствин Пётём Сойузри мăлти вырăна тухассине шахмат-шашкă ăмăртăвё пулса иртет. Чăваш республикёнчи „Темп" общчёствинчен вăл ăмăртура шахматист Никитин тата шашист Иванов йулташсем пулаççё. Халь вёсем çёршывăн пиллă шахматисёсемпе шашисёсем хутшăнакан ăмăртăва никенсёсем хатёрленеççё.

** „Темп" спорт общчёстви хёллехи спорт сезонне кётсе илме вăйăлăн хатёрленет. Халё виçё хоккей команди (арçынсен, хёрарăмсен тата ачасен) организацилеме. Вёсем строительсен клубёнчи спорт залёнче тăшăлах хатёрленеççё. Иртнё çул „Темп" общчёствин пёр хоккей команди çеç пулнă.

Çёнё шкулсем

Чăваш республикёнче çёнёрен тăваклă шкулсем шучё кашни çулах ўссе пырат.

Кăçал 1937 çуати планна туса пётерейёмён 16 шкула туса пётереççё. Кунсăр пуçне 1938 çуати планпа йалта 16 шкул, хулара 2 шкул тата Канашри педучилищăна туса пётереççё.

Хулари шкулсене тума 1 мёлйун та 342 пин тенкё, йалти шкулсене тума 2 мёлйун та 700 пин. Канашри педучилищăна çуртне тума 85 пин тенкё укçа уйăрса панă.

В. ПОРФИРИЁВ.

КОГИЗ Бибколлектăрёнчен кёнекесем илсе тăракан хулаçемпе районсенчи библиотекăсене тата шкулсене пёлсе тăма

КОГИЗ-ăн Чăваш республикăнчи уйрăмён Бибколлектăрё уктан кёнекесем илсе тăракан библиотекăсемпе шкулсене 1939 çулшăн журналсене Бибколлектăр урлă çырăнса илме чёнет.

Бибколлектăр консультаци тата библиотекăра ёçлеме кирлё журналсен содержанине тăрăх обзор парат.

Çырăнса илме васкăр.

Ыйтусемпе заказсене çак адрёспе йăрăр: Чёбоксары, Ленинградская ул., № 5, Бибколлектор КОГИЗа.

ШОСГИДРОТЕХСТРОЙ

Сойуз Тăп Комитечён профдвижени шкулё Шупашкарта вырçё пуçлёнё

ВЁРЕНУ ХВАТЕРЁ ТАРА ИЛЕТ

Çак адрёсе ыйтса пёлмеле: г. Чебоксары, ул. Пластавова, 27, телефон—кăнтăрла 3—45, кăçхине 4—27.

Дирекци.

ШУПАШКАРТИ КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМНЕ нимёç чёлхипе вёрентекен ПРЕПОДАВАТЁЛ ВАСКАВЛА КИРЛЕ.

Ёçукçи—илёмлё ўрăх.

Районран килекенсене КЗОТ 83-мёш статйи тăрăх çул укçи тўлеççё.

Дирекци.

3—2

КУЙБЫШЁВРИ гидроузёл строитёлствин

çурçёр хёвелăнçёнчи инженерлă-геологилё уйрăмё 17, 18, 19-мёш топографилё партинче ёçленё çёртен ёççын тата виççёмёш инлёççулăхăн (пёрремёш çулхи кăларăмăн) йёмён облигацинене илмессер кайнă рабочисене пурнче те ёççын тата облигацинене илма çак адрёсе бухгалтерине нына ыйтат: г Чебоксары, улица Кадыкова, дом № 6/а.

Нына чухне ёçрен тухни çинчен паспорткăна илсе нымала.

Медработниксене, пуçницасене, поликлиникăсене тата районсенчи сывлăха сыхлах пайёсене **ПУРНЕ ТЕ**

КОГИЗ-ăн ШУПАШКАРТИ, УЛАТĂРТИ, КАНАШРИ, ПАТĂРЙЕЛЁНЧИ, СЁМЁРЛЕРИ, СЁРПУРИ, ИЁТЁРНЕРИ, СЁНТЁРВĂРРИНЧИ тата КУСЛАВККАРИ магазинсенче

1939 ÇУЛШĂН

медицина журналёсене çырăнса илёр.

Позписăна кăвăрт парсан журналсем вăхăтра пыраççё.

Журналсене КОГИЗ-ăн Тёп подписка експедицийё ăарса тарат.

Журналсен списокне 1938 çуати кайăкёрён 17-мёшёнче тухнă „Мед. работник" журналта пичетленё.

КОГИЗ-ăн Чăваш республикёнчи уйрăмё.

Мёнпур колхозниксене, колхозсене, рабочисемпе служăшчисене, клубсене, вулав çурчёсене, радиоузёлсене тата спорт организацисене пёлсе тăма

Чăвашсойузён Канаш хулинчи куçтурă таварёсен бази çакăн пек таварсем мён чухлё кирлё тараи сутат:

1) Электрофонсем—штукё 180 тенкё;
2) Домрă оркестрё—комплект 1120 тенкё, комплектра тăвата струнлă домрăсем 13 штук;
3) Проекцилё хунарсем—штукё 90 тенкё;
4) Балалайкăсем;
5) Мандолинăсем—штукё 50 тенкёрен пуçласа 100 тенке çитиччен;
6) Йолка капăрлатмалисем;
7) Çулпуçсен бўтсем;
8) Анодлă батарей—45 волт,
9) Анодлă батарей (шыв тултармали)—50 волт;
10) Элементсем—1,35—500;
11) Радиолампăсем (тёрлёренех);
12) Пысăк билиардсем—штукё 700 тенкё, шăмăран тунă шарсем;
13) Биллиардсем—штукё 125 тенкё;
14) Йёлтёрсем—тёслёрен суртлă;
15) Коньисем—тёслёрен суртлă;
16) Хёвелтухăç полушарни физикăлă карттисем,
17) Хёвелăнăç полушарни физикăлă карттисем;
18) Европăн физикăлă картти;
19) Азии физикăлă картти;
20) Кантăр Америкăн физикăлă картти;
21) Австрални физикăлă картти;
22) ССР Сойузён политикăлă картти;
23) Йалхуçалăх тата ача-пăча литературисем (чăвашла).

Мёнпур районсенчи куçтмагсенчен, йалти магазинсенчен тата йалпосенчен ыйтăр.

ДИРЕКЦИ.

3—1.

Хурăнвар

Хурăнвар—авалтанах паллă йăл пулнă. Ёлёк, революцичченех, ку йăлати сутăçсемне кулаксем тасти-тăсти йăлсенчен тарçă пухнă. Чухăнсем сёлёк пек йун ёçекенсен пусмăрёнче тўсеймесёр çемйи-çемйинех çурт хупса туса кайнă та таврари йăлсенче татăк çăкăршăн кёденсе, шăкталаса çўренё. Кулаксен пусмăрёнче ураран-урана улăштарăлми ывăнса ёçлесен те тăранниччен апат çийеймен чухăнсем. Кусран куççуль татмасăр йёрсе çўрекен тăлăх ачасем те шутсăрах нумай пулнă йăлсенче. Хурăнварта çеç мар, патша Росçийён пур кётесёсенче те майсемчен йăвăр чулсем çакса йанă пек йăвăрран утнă чухăн çынсем, ирёккён сывлайман. Сар хёвел çутти те, çанталăк илемё те вёсене хаваслăх парайман.

Хурăнварти сутăçăсем таврари йăлсенче, пасарсенче таварсем сутнă, кулаксем çёршер çухрăм йăвакка кайса çёр тара илнё. Çапла сарăлнă Хурăнварăн „чаплă" йачё.

1895-мёш çул. Нушаланса пурăнакансене ку тёнчере асап чăтсан та „леш" тёнчере телейлё пулма хушакан турра ёненме, тамăк-çылăхран хăрама, куштана пăханса пурăнма вёрентекен тата хăйсене пуймашкăн питё те аван май пыракан чиркў лартма таврари йăлсенчен тырă пухаççё Хурăнварти кулаксем. Вёсем, патша правительствин шанчăклă хăйар йытти-семсем, хăйсем тăвас тенине тăваççё. Йалсенчен тырă тата укçа пухаканнисем мён чул услам курман-ши? Кун çинчен никам та тёрёссине калама пултарайманнисем, Анчах пур кулаксем те пёрлешсе чиркў лартнă вăхăтра çёрен-кунён ерех ёçиниех пит аван астăваççё-ха пайăнки вата сынсем.

Чиркўне пёрлех иккёмёш класăлă шкул та уçăлат. Шкул çулăнни кăçал 40 çул тултарчё. Камсем вёренне-ха ёлёк ку шкулта? Вёрентекенсём камсем пулнă? Тўрех калаймала, ку шкулта кулаксен, сутăçăсен, пуп таврашёсен ачисем çеç вёреннё. Йалта пысăк шкул уçăлни чухăнсен ачисене кёвёçтернё çеç, вёсене вёренме май пулман.

Кулаксем йалти чухăнсене çаратна. Кандрати—уделни çёр тытнă. Йал таврашёнчи чи лайăх çёрсене туртса илнё. Митрахван — йал старăсти пулса мёнпур чухăн-вăтама пăхăнтарнă. Вёсем мён тăвас тенё, çавна тунă. Улăм витнё хура та пёчёк çуртсен çумёнче вёсен çурчёсем кантур пек каранса ларнă.

Çапла пулнă ёлёкçи Хурăнвар. Çёр тёслё вырă-хурах çаратнă халăха, халăхран тăлпана. Темиçе ёмёр хушши хён-хур айёнче пурăннă халăха Октябер революцийё çеç пусмăртан тăтарчё. Ленин—Сталин партийё пёрентрёв кёрешме, Ёçхалăхё кёрешўре тупрё ёмёрсен ăмăртаççё вёсем.

1930 çулта Хурăнварта колхоз организацилеме. Кулаксем темле майпа та колхоза салатма тăрăшрёç, колхоз çинчен тёрёрен суйа сăмахсем сарчёç. Активиссем çине тапăнчёç, тем те хăтланчёç. Анчах кулаксен класне пётерсе хучёç. Колхозникесем пуйан та кулăтурăлă пурăнаççа пурăнаççё. Кивелсе тайăлнă пёчёк пўртсем вырăнне çак çич-сакăр çул хушшинче 50—60 çёнё те пысăк çуртсем сётел шăтса ларчёç. Чёречёсем çинче хёлён-çăвён чечеккем йешёрсе ўсеççё.

Акă, Сандийарăв Иван, тăлăх ўснёскер, асăнма та йăрушă пурăнçа пурăнатчё. Халё, колхоз пуçланнăранпа вăл çуллеех 200—300 пăт тырă ёçлесе илет. Колхозра хисеплё çын. Ёçне кура ăна колхоз çуллен парнесем парат. Пўрт лартса пачё ăна колхоз, ёнё те туйăнтарчё.

Колхозлă йалăн çамрăкёсенчен 49 учитёл, 3 агроном, 2 инженер, вăтам шкул пётермисенчен тата 10-шё Хёрлё Çар ретёнче, институтсемпе университет пётернисем—3, аслă шкулсенче вёренекенсем—8, вăтам шкулта тата техникумсенче вёренекенсен шучё 400 çынна çитет. Çаксемпе пёрлех комбайнерсем, трактăриссем, шофёрсем, артиссем те пур Хурăнвар çамрăкёсенчен.

Вăтă арçынсемпе хёрарăмсенчен те колхозра пысăк ёç тухăçлăхёсем кăтартакан стахановёцсемпе стахановăкăсен шучё çуллен ўссе пырат. Çамрăксемпе пёрле ёçре ăмăртаççё вёсем.

Йалта икё колхоз. Çирёплевеççё, вăйланаççё колхозсем. Çуллен тирпул тухăçё ўсет. Октябер революцийиччен пёччен хуçалăхсем туса илнийчен ик-виç хут ытларах тырă туса илеççё халё вёсем.

Йалта халь вăтам шкул, клуб, почтă уйрăмё, икё кооператив лавки. Йалсовечё, гараж, трахпункт т. ыт. те. Ўсет, сарăлат йал. Йал илемленет. Клуб кашни сунăн ăуратнă çурчё пулса тачё. Çамрăксемпе пёрле ваттисем те йышлăн çўреççё клуба. Йалта 24 учитёл, вёсем культурăлă-массăлă ёçе лайăх йёркеленё. Пурăнас, ёçлес килет Сталинла ёмёрте, хаваслă пурнăçра, Сталинла Конституци хёвелё айёнче.

Ёлёк, вырăссен аслă поечё Некрасăв:

Назови мне такую обитель,
Я такого угла не видал,
Где бы сеятель твой и хранитель,
Где бы русский народ не стонал,—

тесе асап тўсекен халăх çинчен хурланса йурланă пулсан, халё епёр пурте савăнсах:

Широка страна моя родная,
Много в ней лесов, полей и рек.
Я другой такой страны не знаю
Где так вольно дышит человек,—

тесе хамăр çинчен хаваслăн йăнтратса йурлатпăр.

Захар Иççан.

Хурăнвар, Тутар республикё.

ХАÇАТ-ЖУРНАЛСЕНЕ

1939 ÇУЛШĂН ÇЫРĂНТАРМА ПУÇЛАНĂ

Республикăра тухса тăракан хаçатсемпе журналсене мён чухлё кирлё тараи çырăнма пулат.

Хаçатсемпе журналсен йăвăсем	Мёнле чёлхепе тухнă	Çырăнса илмели хакё			
		1 уйăха	3 уйăха	6 уйăха	Çулталăка
Хаçатсем:					
„Красная Чувашия"	Вырăсла	2—50	7—50	15—00	30—00
„Чăваш Коммунё"	Чăвашла	2—50	7—50	15—00	30—00
„Çамрăк боçшевик"	„	60	1—80	3—60	7—20
„Пионер сасси"	Чăвашла тата вырăсла	25	75	1—50	3—00
„Стахановла хăвăртлăхшăн"	Чăвашла тата вырăсла	50	1—50	3—00	6—00
Журналсем:					
„Ленин çулёнче"	Чăвашла	50	1—50	3—00	6—00
„Ёçхёрăмёе"	„	50	1—50	3—00	6—00
„Сунтал"	„	1—00	3—00	6—00	12—00
„Капкăн"	„	40	1—20	2—40	4—80
„Хатёр пул"	„	30	90	1—80	3—60

ПОДПИСКĂНА сойузпичет, почтă, почтальёнсем, хаçат çырăнассине организацилекенсем, предприйатисенчи, учреждёнисенчи, МТС-сенчи, совхозсенчи тата колхозсенчи пичет çăкăнат ответлă сынсем илеççё.

Шупашкарта хаçатсемпе журналсене кашни уйăхăн 29-мёш числиччен, районсенче 27-мёш числаччен çырăнма пулат.

ПОДПИСКĂНА ÇАК АДРЁСПА ЙĂМАЛА: Город Чебоксары, ЧАССР, Дом связи, подписная контора „Союзпечать".

Сыхăну управленин „Сойузпичечё".

Ответлă редактăр Н. М. ÇЕМЕНАВ.

Уполномоченный Чувашглавлита № 646. Гор. Чебоксары, типография № 1 Местпр ма ЧАССР., заказ № 881 ф. б. 58×84 п. л.